

Páratlan és csodás hatású arczsépfő és
finomító a Földes-féle

Margit-crème

főúri körökben használt készítmény. Zsirtalan, ártalmatlan, rögtön szépséget. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás téglékben. Margit-szappan 70 f., Margit-póder 1 K 20 f., három színben kapható. Tossák a záróvédjegyre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságát és kitűnő hatásait felelősséget vállal : : : : : a készítő : : : : :
FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

A kebel fejlődése.

A művészet, melylyel szép kebel lehet elérni. Paris asszonyai és minden ország elegáns hölgyei előtt, a kik a **Pilules-Orientales**-t (keleti pilulákat) használják — jól ismert. Csak a belső kezelés fejt ki előnyös befolyást a kebel fejlődésére és erősítésére és ebben a tekintetben a **Pilules-Orientales** oly hírnévre tett szert, a mely kizárja, hogy ezeket más preparátumokkal, mint: puder, liszt stb. hasonló megismeréssel szerrel összehasonlítsák. Kívülről alkalmazott szerek, mint: balzsam, pomádé, frottirozás és mindennemű készítmények hatástalanok bizonyultak: a szükséges ingert elő nem idézik. A **Pilules-Orientales** egy-egyedül a tápellátás különös belső funkciójától függ. A **Pilules-Orientales** használata által, — ezeknek sajátos növényanyagok következtében, a melyet tartalmaznak, — ezen funkció csak annál erősebb lesz, erősebb vér kering a kebel környékén, a mely a kebel fejlődését és keménységét előidézi. A fiatal leányok tehát módjában van kebel természetes fejlődését előmozdítani, az asszonyoknak pedig, hogy kebelük teljessé megismeret, vagy visszastilizálják. A **Pilules-Orientales** különös hatásával vannak a kebel szép formájának előidézésére és teljesen elütnetik a váll-, vagy nyak csontelmozdulásokat, melyek graciózus testéggel betakarítanak. 30 évi tapasztalásra támaszkodva kijelenthetjük, hogy ezen pilulák teljesen ártalmatlanok és hogy azokat az egészséges legcsodásabb vesztélyeztetése nélkül lehet alkalmazni. Könnyű, diszkrét kezelés. Egy üvegcské használata utalással 6 kor. 45 fill. franco; utalással 6 kor. 75 fill. J. R. R. E. E. gyógyszerész, 5 Passage Vendôme, Paris. Utalástól megkímélendő, kérjünk határozottan francia bélyegzővel **Union des fabricants** ellátott dobozt. Budapesti raktár: Török József gyógyszerész Király-utca, Prágai raktár: Fr. Witte & Co., Wassergasse 19.

Rozsnyay vasas china bora.

Igen hatásos vérszépítő, sápadkor, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 kor.

A Rozsnyay-féle vasas china bor

egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket felülmúlja. Vérszépítőnek különösen ajánlható 12475

Kapható: minden gyógyszerárban.

Továbbá a készítőnél: Rozsnyay Máttyás gyógyszerárban Aradon, Szabadság-tér.

Hirdetmény.

Ezennel közzéteszem, hogy a Magyar Kir. Szabadalmazott Osztálysorsjáték (XXIV. sorsjáték) 6. osztályának húzása folyó évi szeptember hó 22-től október hó 21-ig tartatnak meg, még pedig a következő napokon: szeptember 22, 23, 24, 27, 28, 30, október 2, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 13, 15, 18, 21-én.

A húzások a négy első napon 9 órákor, a többi napokon 9 órákor kezdődnek és a magyar királyi ellenőrző hatóság és királyi közigazgatóság jelenlétében nyilvánosan történnek a M. Kir. Szab. Osztálysorsjáték húzási cserében. A sorsjegyeknek a 6. osztályra való megújítása a játéktörvény szerint, minden igény különben elvezetésének terhe alatt 1909. évi szeptember hó 15-ig eszkezlendő.

Budapest, 1909. évi szeptember hó 5-én.

FISCHER és Társai

faiskolák és szőlőültvénytelepek

Divatos kézimunkák

és hozzávaló kellek. függöny kongré, 110 széles mir. 1 kor., remek sodroszálú kongré fató v. millieux kezdve, anyaggal 4 K.

NÁDAS

Budapest, IV., Koronaherceg-utca 11.
— Harisnya és keztyű külön'egység. —
6 pár prima flor fekete térd nőharisnya 5 korona. Árjegyék hőmentve.

ÉKSZEREK

EZÜSTNEMÜEK

egyházi szerek órák, angol, francia és kínai stb. díszítések gyári áron a legújabb angol rendszer szerint be- és kicserélhetők részletezésre

Sárga János ékszergyártó
Köszönt. — Képes nagy árjegyzék ingy.

FOHN ÁBRAHÁM

Budapest, VII., Király-utca 9. sz.

CZIPŐK

Megrendelésre készült ur-, női- és gyermek nagyraktára. Védelt rendelések pontosan eszközölteknek.

Meg nem felelt kiserétek. Amerikai czipők. * Olcsó ár. * Halina csizmák.

EGYEDÜL LEGJOBB

A KÁLMÁN FÉLE

SZAB.

BIBORPAPRIKA

1ME DOBOZ 6 KOR

1/2 " 3.30

1/4 " 1.80

MINDEN FÜSZER ÉS GEMEGE ÜZLETBEN KAPHATÓ!!

CSAK EREDETI SZAGMAGOLAST TESSÉK ELFOGADNI!

KÉSZÍTŐ: KÁLMÁN JÓZSEF

SZEGED DUGONICS-TÉR 16

39. SZÁM. 1909. 56. ÉVFOLYAM.

ARC-MASSAGE FŐLŐSLEGES!

ORIZOL

ORIZOL

ORIZOL

ORIZOL

ORIZOL

ORIZOL

ORIZOL

ORIZOL

ORIZOL

ORIZOL

ORIZOL

ORIZOL

ORIZOL

ARC-MASSAGE FŐLŐSLEGES!

.. vagy Rizsvaj törv. védve. ..

Az éretlen rizs TEJNEMÜ nedvéből készített csodás és gyors hatású arczsépfő.

Teljesen kisimítja a ráncokat! Egy adag ára 3 K 50 f. 1 gy drb szappan ára 1 K 50 f.

Főraktár Magyarország részére: Bpest: Török gyógytár Király-u. Kolozsvár: Dr. Biró gyógytára.

Ha őszül a haja,

„STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sótár-utca sarkán.

OLCSÓ CSEH ÁGYTOLL!

5 kiló: új fosztott 12 korona, fehér helyrehozott 18 K, 24 K, hófehér helyrehozott 30 K, 36 K. Szállítás portmentes, utánvét. A kiserítés és visszatérő port megvárás ellenében megengedjük.

BENEDIKT SACHSEL Lobos 60. Pilsen mell. Böhmen

Öv és kézításka

pénz-, szivar- és levéltárcza-különlegességek állandóan raktáron tart

CSÁNGO bórdíszműáru-készítő Budapest, Múzeum-körút 3. szám.

Anyák, óvjátok gyermekéteket a hátsérínelgömbüléstől!!

Nincs többé elgömbült test!

Uj! Gummi-göröcsérharisnyák

varrat nélkül, valamint a betegápoláshoz szükséges eszközök. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

KELETI J. orvos-sebészeti műszerek és gummiáru-áruára : : : Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17. szám.

THALY KÁLMÁN.

1839—1909.

THALY KÁLMÁN országgyűlési képviselő, a függetlenségi párt oszlopos tagja, miután élete programjának utolsó pontját, a kurucz hamvák hazahozatálát is végrehajtotta, miként Mikes Kelemen akkoriban, utoljára maradván az ajtót becsukni és most már semmi egyéb dolga nem lévén, meghalt, vagyis utána érkezett a fejedelemlenk s bizvást jelentheti:

— Ott vagyunk, a hol voltunk, mikor fölséged fegyvert fogott. Csak hogy akkor még fölséged a verecskéi szorosnál állott, most pedig a kassai domban fekszik.

Ez a szomorú benne. Hát minden hiába volt! Egyébként azonban ép és vigasztaló látvány e férfúnak szereplése és egy szép, teljesen bevégeztet valami az ő életpályája.

A gépek és a stréberek kora ez. A gép annyit ér, a hány löerejű. Az államférfi annyit ér, a hány ember követi — vagyis a hány számárerjű. A gyenge stréber annyit ér, mint a hatalmas pártfogó, a kihez a csónakját kötötte. A kis emberek keresik a hatalmasokat, mert azoknak az ereje az ő karrierjük, a hatalmasok pedig keresik a kiserejűeket, hogy ezekkel növeljék a maguk erejét az előre való csörtetésre. Mindenki a más erejével akar boldogulni. S a bizantinizmusnak ilyenét orgiái közt, ebben a lázas sürgős-forgásban messziről feltűnik Thaly Kálmán, a ki egy holt fejedelemlenk udvarol.

Mint poéta kezdte karrierjét, lassan-lassan átesapott tudósra, történetbúvárra, vagy csak ő hitte azt, hogy átesapott, alapszámban pedig poéta maradt, mert szívével írta a történelmet. II. Rákóczi Ferenc volt a bálványa. Vele, udvarával, csatáival, embereivel foglalkozván, valóságosan kiásta azt a kort. Szilánkot szilánkra hordva a levéltárakból, a hol búvárkodott, egyszer csak előtűnt állott a magyar szabadságharcok legszíneseb-

40. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, OKTÓBER 3.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek:

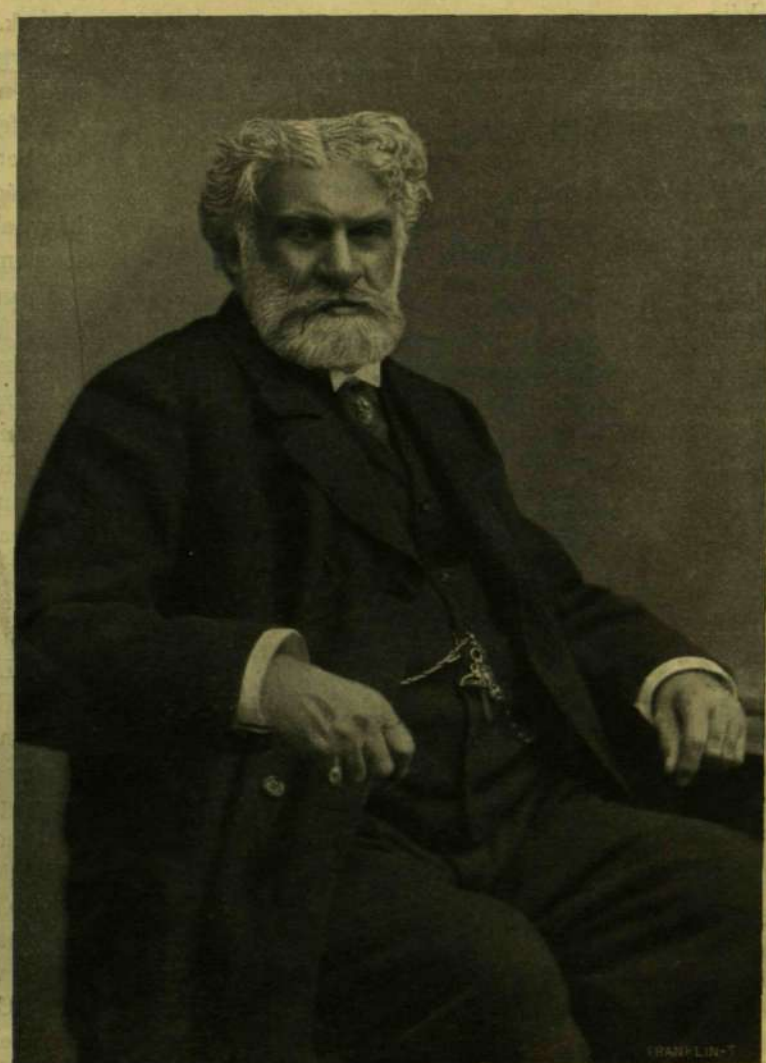
Egész évre — 16 korona. Félévre — 8 korona. Negyedévre — 4 korona.

A «Világkrónika»-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg határozott viteldij is csatolandó.

bike. Szinte újra véltük hallani a tárogatót... Nem volt voltaképeni történetíró, a ki objektív szemmel nézi az eseményeket, kevesebb volt, erős pártember, belső udvari diák, a ki szépi a fejedelemlenk hibáit, kevesebb volt a történetírónál, vagy a hogy veszszük, több, mert annyira bele-szeretett ezekben a kurucz alakokba, úgy oda-tapadt lelkevel az «ő felsége» minden erények-kel fölékesített személyéhez, hogy azt a nagy rokonszenvet és lelkesedést, a mit ő érzett iránta, át tudta önteni az egész magyar nemzetbe. Valóságos csodát művelt. A Rákóczi-kort visszahozta, újra elővarázsolta — csak a fejedelemlenk csontjai voltak még kívül. Ő maga már bennünk élt. Kibányászván a gazdag anyagot, mint a persa öbölben a kihalászott

kagylókra a hogy rajokban tódulnak a keleti gyöngyök keresői, egész csapat író rárohant a Thaly könyveire. Herczeg Ferenc szinpadra vitte «Ocskay»-t, Jókai Mór «Szeretve mind a verpadig» és «A löcei fehér asszony»-ban támasztja fel a gyönyörű dalias időköt. Endrődi Sándor átdolgozza a kurucz korszak dalait. Ép úgy szállja meg az országot újra a Rákóczi-láz, mint hajdanta. Az Akadémia által kitűzött szinpad pályázatoknál a szimfóniáknak háromtizede bizonyosan Koncz Mártonról szól, a Beresényi vérköpi molnárjáról, ki profecziákat mond a seregnek s kit Habakuknak nevez a fejedelemlenk leveleiben. Nem a Habakuk hibája, hogy még eddig sem sikerült belé lelket fújni.

THALY KÁLMÁN.

Erdélyi fényképe.

Thaly Kálmán, míg a Rákóczi-kort apránként kiemelte elsárgult papírokról, poros leveles-ládákból egy tündöklő egészszé, — füres óráiban már több mint harmincz éve képviselő is volt. Láttuk őt a képviselői padokban, hallottuk felszólalásait, híres felelőseit annakidején Fejérváry honvédmiszterrel, mindig a labanczot paszkolta, a hol lehetett itt is, de ez csak olyan pótelete volt neki, hiszen eljárt az Akadémiába, a Történelmi Társulatba, részt vett a pártélet napi hullámzásában is, alapszámban azonban a Rákóczi-korban élt ő, nappal írásai merülve s éjjel álmában bizonyára ott öglgett ő a fejedelemlenk szobáiban, Vay urammal, Ráday Pál uram kancellárral, ostáblát játszva, vagy Jánoky Zsigmond udvarmesterrel és Ottlyk Györggyel disputába keveredve. Nekem egyszer azt mondta: «Mihelyt a fejemet leteszem, mindjárt köztük vagyok.» A valóságban annyira köztük élt, hogy a mimikrialelet alapján föl is vette a hajdani kuruczok alakját, torzonborz feje, kuruczos hajúsa, járása, tartása egy polgári ruhába öltözött kurucz brigádérosra vallott.

Mikor aztán a Rákóczi-kor ki volt aknázva, lelkének még egy vágya volt: Rákóczi hamvait ha-

KOSSUTH LAJOS TÓDOR, THALY KÁLMÁN ÉS KOSSUTH FERENCZ.

zahozni. Ez lenne működésén a korona. Agitált, kapacitált, leikesített, panaszkodott, de nem ment a dolog. — Bécsben nem akarták. Még a holt rebelliséktől is félnek Bécsben. Gutta cavat lapidem. Thaly nem hagyta abba, szívós volt a maga akaratában, nyakas kálvinista, a kit az eredménytelenség nem lankaszt, inkább acéloz. Egy belső hang is ösztönözte, mintha a túlvilágról szólna: „Verjed csak dobosom, tábori dobosom!” Végre ez az akarata is betelt. Egy szép napon, melynél, ha még járna a kuruczokbeli híres löcsei kalendárium, bizonyára ott pompáznék a kabalisztikus C. V. (a mit Beresényi «Curutz Vincit»-nek magyarázott) bejött Rákóczi királyi pompával, szülei, udvara egy részével. Nem temetés volt az, de diadalmas bevonulás.

Egy krisztusi legenda mondja, hogy a kis üdvözítővel együtt nőtt annak a köntöskéje (ámbar ezt a szabók el nem hiszik), úgy nőtt a Rákóczi-nimbusszal a Thaly Kálmán tekintélye. Hova-tovább egyre tiszteltebbébb szemmel nézték honfitársai ezt az élelő, nemes jellemű magyar tudóst, ki egy ideálnak élt. A dicsőségesen végzett írói munka bizonyos patinával vonta be mint politikust is s bár soha sem akart lenni egyéb, mint Rákóczi diákja, a hogy magát előszeretettel nevezte, a király a Szent István-rend kiskeresztjével tüntette ki, a legutóbbi évben pedig a belső titkos tanácsosi méltóságot is megkapta.

Jele, hogy a holt királyok is elég erősek a maguk embereit felvinni a magaslatokra.

M—th K—n.

EGY ANTIALKOHOLISTA APOSTOLNAK.

Motto: «Gondúzó boroskát melletti, Sors, hatalmat nevetem.»

Petőfi.

Sohsem voltam barátja
A részeskedésnek.
Veletem valom én is,
Hogy a pálinka méreg.
Ám ti se törjétek már,
Úgy lándzsát ellenem,
S a gondúzó boroskát
Hagyjátok meg nekem!

Találhattok ki bölcsen
Sok rémhistóriákat,
Azért ember az ember,
Hogy sohse legyen állat!
— No de egy-két pohár bor,
Módjával, csendesen...
A gondúzó boroskát
Hagyjátok meg nekem!

Oh, áldás a szívünknek
Az álmodás ilyenkor,
S álmokba ringatónak
Egy-egy kis borvizes bor.
Mellette fény szövődik
Át a föllegeken...
A gondúzó boroskát
Hagyjátok meg nekem!

A szép asszonyok idővel csunyak lesznek, majd mindég, a csunya idők ellenben szépek lesznek, nem mindég, — de igen gyakran. Olyan ruhába öltözködnek utólag, lassankint, észrevétlenül, hogy egyszer csak vakító fényben ragyognak előttünk. Így a kurucz idők is. A sebek, melyeket kaptunk, erőforrásokká változnak, a sebek, melyeket ütöttünk, rózsákká. Isten bölcsen rendelte, hogy a kéz, mely az igazaiért nyúl fegyverhez, ha levágatik is, kinő, mint a salamander elnyesett testtagja.

Egyelőre azonban még minden csendes. A palatinus, herczeg Eszterházy Pál, vagy a hogy ő írta magát, *Eszterhás*, nyugodtan ült fraknói várában, képei és műtárgyai közt. Jó-májú, rokonszenves öreg úr, valóságos inkarnációja a magyar paraszt érzék, mely azonban mindenféle modern ismeretekkel van megpatkolva. A mellett, nagy úr, de nem dölyfös, egy kissé erőszakos, de nem igazságtalan, szeszélyes, de mindég okos. Jelszava: «Mindent a czél felé.» (De ez a czél többnyire a saját énjé.) A görögdinnyét azért eszi, mert az a vesét tisztítja, az uborkát azért, mert a gyomorsavát szaporítja, lovagol azért, mert az lehajtja a zsirt a szívéről, aludni azért alszik, mert az alvás erőt ad a testnek, ha nem alszik, akkor azért nem alszik, mert a nemalvás edzi a testet; szóval azokból a megcsontosodott államférfiakból való, a kik megszokván mindent megcsелеkedni, a mi nekik jól esik, és mindent megindokolni, a mit megcsелеkedtek, pályájuk végén abba a fallaciába esnek, hogy ők csak azt cselekszik, a mit jól indokolhatnak.

Még a szerencsétlen örökösödési törvényt, mely időtlen időkig a Habsburgok jármába hajtott, is megtudta indokolni.

«Mindekkoráig szipolyozták földünket a Habsburgok, mint a bérlők az idegen birtokot. Ha örök időkre nekik adjuk, javítani, trágyázni fogják. Ha oda nem adjuk, akkor se kapjuk soha vissza, hát inkább odaadjuk.»

Ő talán így gondolta, mert ő okos volt, csak arra nem gondolt, hogy a Habsburgok nem okosak. A Habsburgok épen úgy bánnak az országgal azóta is, mintha haszonbérletnek, minden erejét kihúzzák, nem hogy trágyáznak. A kétfejű sas a két szájával inkább csak evésre van berendezve, nem trágyázásra. Valami keveset mégis pottyantott, de csak ő neki — *Eszterháznak*. A hercegi czímet és a kapuvári dominiunumot.

Épen az *Eszterházy-család trophaedíról* szóló könyvének írásába volt merülve, mikor főszekretáriusa, Inkey György, kinek egyedül volt szabad hozzá mindenkor belépni, a meglepő hírek pathetikus hangján jelenté:

— Kitért a háború, kegyelmes uram, nyakunkon az ellenség.

A palatinus pontig végzé előbb a mondatát, kifreccsentette a kalamusból az attramentumot, a füle mögé dugta és csak azután fordult meg.

— Hol van?

— Egy Bibók nevű szepesi nemes, az ottani alispán bandériumából való, azzal a hirrel jött lélekszakadva, Budán is kereste már kegyelmességedet, hogy az ifjú Rákóczi már az ország határánál áll, lengyel sereggel, vagy bent is van azóta. Görgey János és Esze Tamás egy kisebb csapattal, melyet a hirhozó fülehallatára eskettek meg a Rákóczi hűségére, csatlakozás végett eleibe ment.

— Canis mater! — jegyzé meg a nádor, — nem lesz ez felültetés?

— Semmi kétségem, Rákóczi bejött.

— No, majd kimegy, ha bejött, — szólott a nádor kedélyesen, — mindamellett írjon egy

jelentést Ő Felségének a dologról, én majd aláírom és nyomban vigye egy futár.

Ezzel nyugodtan megfordult és tovább írt.

Inkey pedig, a milyen gyorsan csak lehetett, megírta a jelentést, az egész historikumot apróra, lovaslegény száguldva vitte Bécsbe, egyben a Bibók Zsigmond alázatos folyamodását, melyhez csatolva a Görgey alispántól vett írásos elfogatási parancsot, annak bizonyosságául, hogy nem költött meséről vagy szó, aziránt könyörög ő szent felsége lábához borulva, hogy miután ennek a birodalomra fontos hírek haladéktalan megjelentése végett éjeken és nappalokon való lovaglással saját épségét nem kímélve, elhagyta szolgálatát, őt a hadseregbe megillető rangba fölvenni, vagy bármiképen kártéríteni kegyeskedjék.

A jelentésre [gyorsan megjött a válasz, udvari kurir hozta lóhalálban. Mikor leszállott a várudvaron, a ló összeesett.]

A nádort haladéktalanul Bécsbe szoltította az uralkodó, egyszersmind azzal bízta meg, hogy a följelentőnek a kurir által küldött zacskó aranyat adja át s a mennyiben még ezenkívül is érdemelne valamit, járjon el méltányosan s esetleg helyezze el valamely állásba, a melyre alkalmasnak mutatkoznék.

A herczeg boszús volt, hogy Bécsbe kell mennie, unalmas értekezleteken, haditanácskozásokban részt vennie (a mely folytonos ülésezés az epevezetékekre ártalmas), mindamellett kiadta a parancsot az utazásra s legott nagy sürgés-forgás kerekedett a várban. Ugyancsak nem felejtette el a Bibók ügyét. Elolvasta a Bibók visszazáraztatott folyamodványát és mellékletét, a Görgey Pál által írt elfogatási parancsot, aztán felhívatta Bibókot, ki ott Fraknón tartózkodott és a részletek után tudakozódott, hogyha — úgymond — ő felsége kérdezni találja.

Bibók elmondott mindent, felfedezését, hogy a társzerekere ládaiban puskapor és puskák vannak. Hogyan bűjt a kályhalyukba és végig hallgatta Eszéék manipulációját és a vállalkozóktól kivett esküt. Majd az alispánnal közölte a meglepő titkot, ki egy csapat élén testvérbátyja elfogatására küldte őt ki.

KOSSUTH FERENCZ ÉS KISÉRETE AZ ÜNNEPÉLYEN.

A PÉCZELI KOSSUTH-SZOBOR LELEPLEZÉSE.

A LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLY.

— No és miért nem fogta el Görgey Janost, ha parancsolva volt?

— Mert eszembe jutott, hogy talán többet használnok ő felségének, ha időt nem vesztve sietek a hirrel.

— Canis mater! Hogy jutott eszébe ő felsége? — kérde a herczeg.

Valami különös gúny játszadozott a bajsz-talan ajka körül, a mi sehogyse tetszett Bibóknak.

— Mert én nagyon szeretem ő felségét, — felelte, szeméit a szép freskókkal ellátott menyegyzet vetve föl.

— Úgy? Hm. No, ugyis jól van. Hát nézze csak, ő felsége itt küldi magának a följelentésért ezt a zacskó aranyat és itt vannak az iratai is.

Az iratokon kívül egy zöld selyem zacskót emelt fel az íróasztaláról és intett az egyik alabárdosnak, hogy adja át, mert mindég két

alabárdos állt az ajtónál, ha úgynevezett kis embereket fogadott s azokkal mindig nagy távolságból beszélgetett; nem bátorságihiányból, de a nádori méltóság kedvéért.

Bibók átvette a zacskót, meghajította magát s a közben latolgatta, méregette a zacskót és nagyon könnyűnek találta.

— Kegyelmes herczeg, — mondá vakmerőn előrelépve, — én egyebet kértem ő felségétől. Én most az állásomat is elvesztettem, hogy neki szolgálatot tehessek.

— Igen, van itt szó ő felsége legmagasabb parancsában egyébről is, és én azt most kiszolgáltatom.

Bibók arca kigömbölyödött, apró szemei szikráztak az örömtől.

— Ezennel kinevezem a kancelláriához kályhafűtőnek, — szólta nádorispán, — s ezt azzal indokolom, hogy a kend legújabb pályafutása egy kályhalyukból veszi kiindulását.

Bibók mosolyra görbítette a száját

— A kegyelmes úr tréfálni méltóztatik velem, szegény szolgálójával.

— Canis mater! — én sohase szoktam tréfálni olyan emberekkel, mint te. És még nem is végeztem, mivel hogy még tizenkét botot is fogsz kapni s ezt azzal indokolom, mert a parancs szerint el kellett volna fogni Görgey Janost, de ezt elmulasztotta kend. Mondtam.

Bibók fölzsisszent, mint a kigyó, ha rálépnek.

— Protestálok, kegyelmes uram! Én nemes ember vagyok.

— Ha protestál, akkor még megtoldatik a büntetés hat bottal. A nemes ember nem szokott ládákat fölleszteni és kályhalyukakban spionkodni. Küldjétek be az udvarbirót.

— Elmegyek magához a királyhoz.

— Ez is hat pálcza. Félek, nagyon sokra találod vinni, atyámfia. Azért most már eredj ki.

Nem volt itt semmi mentség. A fraknói várudvar kellős közepén ráverték a huszonnégy kemény pálczákat s rettenetesen dühöngve, átkozódva fölfogadta, hogy mindezért boszút áll a hatalmas nádoron (nevettek a lakájok, hogy minek köhög a bolha, mikor nincsen tüdöje), s térdig koptassa bár a lábát, de bejut a császár elé és számon kéri a violenciáját, a mit egy nemes emberen a helyettese elkövetett.

BÁRCZY ISTVÁN, A SZOBORBIZOTTSÁG ELNÖKE BESZÉDET MOND.

A PÉCZELI BÍRÓ ÁTVESZI A SZOBORT.

A PÉCZELI KOSSUTH-SZOBOR LELEPLEZÉSE.

Persze hiába ment Bécsbe, be nem juthatott Lipót elé. Rosz, durva, bizalmatlanságot keltő arca volt s az Arany Bullának ama bizonyos záradékán rég átszaladt az idő. Azaz hogy mégse ment hiába Bécsbe, mert megismerkedett ott Ljubomirsky lengyel starosztával, ki a császárvárosban időzött. Egy kocsmai mulatozásnál verekedés támadt a starosztá és a szomszéd asztalnál iddogáló három morva úr közt. Bibók, ki csak annyit tudott, hogy a starosta a lengyel Szepességről, Béláról való, az ő családát szímatjával melléje állott s fölragadván egy széket, elverte és kiverte vele a morvákat. A starosta hálás volt, szolgálatába fogadta Bibókot és mindenben segítette; a királynál audienciát kieszközölni nem volt ugyan elég ereje, de a mindenható kancellárnál kivitte, hogy fogadná és meghallgatná Bibókot.

A finom modorú államférfi megértvén a czirkumstanciákat, sajnálkozó arcot vágott. Bizony nem segíthetek, édes lelkem. A mit kapott, azt le nem vehetem önről, de még ő felsége se veheti le. A nádorispán nagy úr, annak mi nem tehetünk semmit. Azonfelül jól megítélve a dolgot, neki némi igaza is van és nem lehetetlen, hogy ő felsége ehhez a nézethez hajolna, ha neki előhozám, mert önnek csakugyan el kellett volna fognia azt a bizonyos Görgey Jánost.

— De hiszen akkor nem jelenthettem volna oly gyorsan ő felségének a betörés veszedelmét.

— Nem lett volna baj, ha nem jelenti, — jegyzé meg a kancellár bágyadt mosollyal. — Rákóczi a nélkül épen úgy bejött volna, a hogy most bejön. Mirevaló tudni, hogy útban van, ha úgyse akadályozhatjuk meg? De ha ön a helyett elfogja Görgey Jánost, akkor Rákóczi nem jöhetett volna be Görgey Jánossal, csak Görgey János nélkül.

Ez annyira egyszerű és igaz volt, hogy megzavarta a kalandort.

— Hát igen, belátom, el kellett volna fogni, — motyogta inkább önmagának, — de nemes embert megbotoztatni, ez borzasztó... Vagy van nemesi jog, vagy nincs, de ez így nem maradhat.

A kancellár a vállát vonogatta és idegesen kezdett babrálni az allonge parókáján (mely minden hosszúság arcot a XIV. Lajoséhoz tett hasonlatossá), az pedig meg volt mondva Bibóknak az előszobában, hogy a parókababrálás az audiencia végét jelenti.

— A mi pedig Görgey Jánost illeti, — foly-

tatta, szokott henczegésbe esve, — akkor fogom el, a mikor nekem tetszik.

— No, ez már beszéd, — kiáltott fel a kancellár élénken. — Ezt szívesen hallok. Hát fogja el azt a Görgey Jánost és akkor én kezdekem fényes elégtételtől a megtörtént sérelemért.

Ezzel a sovány eredménnyel hagyta el Bibók Bécsét új gazdájával, a starosztával, ki nek belái udvarában megragadt, a hogy ma mondanák: «lengyelnek». Egyszer pajtása volt az úrnak, a kivel együtt devernált, máskor szolgálja, a kit lepocskondított a többi cselédek előtt; körülírt fizetése nem volt. Egyszer hopp, máskor kopp. Se körülírt foglalkozása; a lovait trenirozta, megveregette érte, ha a körülmények úgy hozták magukkal, menyecskéket kerített neki, ha a starosztá szeme megbotlott az ilyesmin, tisztította a puskáit, pipaszárait, leitta és mulattatta a vendégeit s mindezek fejében a rendes fizetés helyett szólíthatta a starosztát «per tu» is, ha látta, hogy jó hangulatban van. Csakis ezzel a csábító kedvezménnyel volt eltűrhető az állás a széles Ljubomirsky mellett.

Hanem azért tükön ült Bibók mégis. Az áthatározó csatahaj nem hagyta nyugodni. A hírek, hogy Rákóczi miként nyomul előre, itt is, ott is megverte a németet, ez is, az is hozzája csatlakozott, már Erdély is az övé, már a Dunántúl is fordul, lázas izgatottságban tartották. A háborúskodás akkoriban még élvezet-számba ment, akár a vadászat, halászat, vagy másféle sport. Öreg magyar urak, a kik a csizmájukat se bírták már felhúzni, nem hogy verekedni tudtak volna, odacsatlakoztak a táborokhoz és megosztották a nélkülözéseket és kalandokat. Ezek a hadi «kibiczek» nem nagyon használtak az ügynek, inkább alkalmatlanok, mert láb alatt vannak, sok podgyászszal járnak, sokat fecsegnek, okoskodnak s ezzel megrontják a többi is, lazítván a fegyelmet s nehezítvén sok retyerutyájukkal a csapatok gyorsabb mozgását. De hasztalan, nem lehet tőlük szabadulni. Voltaképen egy kis «kaszinózás» az nekik. A tábornükeknél elfogyasztott birkatokányok, a kombinációk, tervek, aspektusok, csintalan anekdoták, egy kis akvirált borocskával leöntve, a nemesi élet legfőbbsebb fűszerét képezték.

Csoda-e, ha Bibók a maga kalandor természetével, nyugtalan, forró vérével, elolthatatlan szenvedéllyel vágott oda, hol pöffeszkedni, zsákmányolni és erőszakoskodni lehetett? De

hogy menjen? A császáriak, a hol *igazi* katonai rangot vélt kapni a följelentésért, czudarul bántak vele. Most is a fogát csikorgatta, ha a palatinus eljárása jutott eszébe, különösen a kályhafűtőség. Azt annyira szégyenlette, hogy Ljubomirskynak se panaszkodott el. A császáriakhoz tehát nem mehet. A kurucokhoz még kevésbé. A labanczokkal legalább leszámolt. De a kurucok még vele nem számoltak le. Ha Görögme megy, ott Görgey Pál fogja fölön, ha a katonák közé áll, ott mindenütt akadhat valaki, a ki leleplezheti, hogy az Esze Tamás ládáiba bekukkantott, hogy a kályhalyukból kihallgatta a terveket, elárulta az alispánnak s ez még nem elég, elhagyta a csapatot s ment a hirrel a palatinushoz.

Szóval Bibók nem mozdulhatott sehova és a Tantalus kínjait érezte Bélán. Ha legalább nem hallott volna a csatákról. De itt mindenki azokról beszélt. Hiszen ez még a közös anyateste, azért, hogy érzéketlen. (Voltaképen nem is a testrészt ütötte volt meg annak idején a guta, hanem csak a Zsigmond király erszégyét.) Kereskedők folyton átjártak, menekülők is jöttek, kiket a labanczok vagy a kurucok fölperzselték. Ez biztonságos területnek látszott. Csinytevő katonák ide szöktek a lengyel részbe a büntetés elől. Minden hír megérkezett. Különösen a nagyjelentőségű hirt nem kellett kocsira ültetni; átrepült valahogy. De az apró semmiségek is átszivárogtak. Minden hónapban egyszer itt halt meg «A holdvilágra ugató kutyánál» a löcsei Molitorisz-kocsi s annak az utasai vagy a kocsisa, ellenőre (fél-évenként maga Klebe apó) a szűkebb Pátria nevezetesebb eseményeit is elbeszélék. Bibók ilyenkor velők töltötte az estét és mindent kikerdezt, különösen ha Klebét megkaphatta: Mi újság Lőcsén? Ki halt meg? Ki ment férjhez? Kivel tart a város? Klebe nagy koponya volt, mindenről birt tájékozással, a tanács belső dolgairól, a vármegye praktikáiról.

— Fekete posztóban járnak-e még?
— Bizony még mindig ott tartunk.
— Ki mostan a bíró Lőcsén?
— Még mindig Gosznovitzer uram.
— Úgy látszik, léha ember, semmit se akar csinálni.
— Csinálna az, de nem tud.
— Görgeynek persze egy haja szála se görbült meg?
— Kutya baja.
— Tehát még mindig nem volt azóta Lőcsén?
— De volt, — nevetett Klebe, — mint ki-

sértet. Különben bolond eset. A megboldogult Kramler bíró, Isten nyugosztalja, a templom falánál van eltemetve. Plech apó, a sekrestyés, egy éjjel arrátájt ögyelgett, nem tudom már mi dologban, mikor észreveszi a holdvilágnál, hogy a Kramler uram sírja szétnyílik, olyanformán, azt mondja, mint a Blom Miklós két-fel éresztős kocsija s kilép belőle egy alak. Remülten odanéz, a hold épen ráveti világát és hát nem a bíró lépett ki a sírból, vagyis hogy a bíró, hanem a Görgey Pál képiben... Járása, tartása, alakja hogy szakasztott Görgey, ha hinni lehet Plech apónak, a ki természetesen elszaladt, vaczogó fogakkal.

— Álmodott a vén füles.

— Én is azt mondanám, de Zernyeczky éjéről ugyancsak felismerte Görgeyt, a ki a kathed-

KIS KIRÁLYOK.

A Nemzeti Színház bemutatója.

A Nemzeti Színház legfőbb hivatása, hogy a magyar drámát fejlessze, a nemzeti költészetet vezesse diadalra. A külföld színpadi irodalmából csak a valóban kiváló, a világhíre igazán méltó szabad itt meghonosítani, csak azt, a mi fejlesztő és termékenyítő hatású lehet úgy írónk, mint közönségünk ízlésére. Semmi esetre sem szabad a Nemzeti Színháznak, melyet országos áldozatkészség létesített és tart fenn, a külvárosi színházakkal versenyre kelnie és párisi pikantériák meghonosításával az ízlés romlását szolgálnia. Úgyis elég, nagyon is elég ilyenmő ipartermék kerül hazánkba, igazán semmi szükség arra, hogy még a Nemzeti Színház is egyik tényezője legyen a közizlés hanyatlásának.

tetőbb párisi bohózat. Az sem új, hogy a két-féle világ, a kétes külföldi uralkodók ügyei s a kétes félvilági szerelmek együvé szövődnek.

A társadalmi környezet s a benne előforduló gyanús ügyek és léha szeretkezések tehát semmiképen sem mondhatók eredetieknek. Már valamivel újabb a szerző abbéli ötlete, hogy e műben nem a férfiak ostromolják a nőket ajánlataikkal, hanem a nők a férfiakat. De ez is mily természetellenes ötlet s mily mély-séges lelki züllöttség jele. Az még csak érthető lenne, hogy a darabban szereplő idősb hercegné jár el kihívón és tolkodón egy csinos ifjúval szemben. De azt már semmi sem magyarázza, hogy egy szeplőtlen multu hajadon is hasonlókép cselekszik. Az meg épen visszatartó, hogy kevéssel házassága előtt vőlegénye jelenlétében jár el így az említett csinos kalandorral. A mily silányul érzékes a két nő, oly szánsalmasan együgyű az ifjú.

A CSÁRDA ELŐTT. — Pataky László rajza.

rálétől jött s nyomában lépkedett, a kísértet a Mauks-háznál besuttyant a Ső-utczába, az őr utána, a lélek szaladásnak indul, az őr is szalad, végre a bástyához ér a lélek és áthagyítja magát a falon, az őr bátor ember, utána kap, de csak a köpenyege marad kezében...

— Bolondság.

Persze bolondság, de roppant komplikált bolondság, mert a kezében maradt sötétszürke köpenyegét Grodkovszky úr, a várnagy, felismeri reggel az alispánéknak, hogy, úgymond, Stefézi szabó varrta. Elviszik Stefézihoz, felismeri, hogy ő varrta, még pedig Görgey alispánnak. Ezt tessék aztán megfaggyúzni!

— Hát a sirt nem nézték meg?

— Dehogy nem. Természetesen nem volt megnyitva, hanem szépen begyepesedve. Egy pár megszáradt érdei virág volt rajta.

— Mikor volt ez?

— Körülbelül most egy esztendeje.

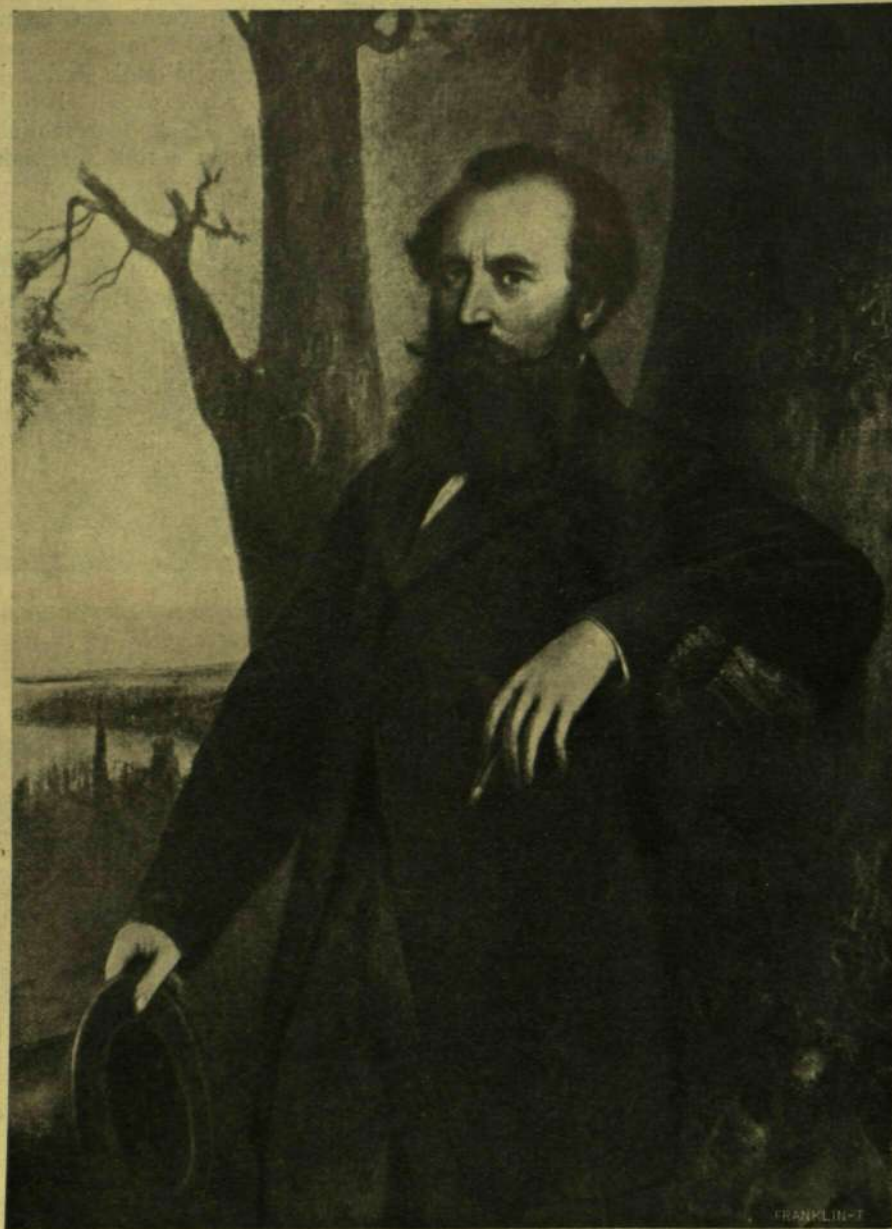
(Folytatás következik.)

Nem is hiszszük, hogy a «Kis királyok», Hermant Ábel négy felvonásos vígjátékának színre hozatalával illetően célja lett volna a színháznak. Még kevésbé hiszszük, hogy e darab bemutatása kezdeményező lépés lenne, a mely után a párisi pikantériák nagyobb mérvű meghonosítása következne. Csak egy incidensnek tekintjük a bemutatást, csak egy kísérletnek, a melynek célja a színház részére minél nagyobb bevételeket biztosítani. S mihelyt a színház meggyőződik arról, hogy e cél ily módon el nem érhető, kétségtelenül ismét azt a természetes utat fogja keresni, a mely az ország első színházához méltó művekkel biztosítja úgy az erkölcsi, mint az anyagi sikert.

Ezek után természetesen fölöslegesnek tartjuk, hogy Hermant Ábel «Kis királyok» című új vígjátékának a meséjét bővebben ismertesük. Írója nem is akart s nem is tudott eredetét nyújtani. A Párisban élő trónkövetelő, morganatikus királynő, száműzött köztársasági elnökök kétes életét előtte már számosan írták meg jellemzőbben. Félvilági nők szerelmi kalandjairól is íródott elég sok nevet-

S azért kell ilyennek lennie, hogy hosszas pikáns jelenetekben mutathassa be a szerző azt a perversitást, mikép ostromolnak nők férfit s mikép győz egymásután mind a két nő. Ezért íródott az egész munka s ez tárja fel nemcsak az író határtalan romlottságát, hanem lelki szegénységét is. A petyhüdt szellemen már a pikáns lelemény is megfoghatkozott. Ugyanazt a csábítási jelenetet kétszer játszatja el; az egyik felvonásban a leány győzi le az ifjút, a másikban az asszony. Ezt a komédiát a szerző még akárhányszor ismételhette volna, csak még több elcsapott királykisasszonyt, vagy Párisban mulató hercegnőt kellett volna színre hoznia. Még köszönettel tartozunk neki, hogy egy felvonást csak kétszer játszatott el.

Természetes, hogy ugyanaz a pikáns ötlet másodszori előadásban már érzékies hatást sem gyakorol. Annál természetesebb ez, mert a jelenetek, a melyekben a két nő az ifjút ostromolja, végtelen hosszúra nyulnak. Azért nyulnak hosszúra, hogy az érzéki hatás minél tovább tartson, — de a szerző ép az ellenkezőt érte el, teljesen kifárasztotta nézőit s

Önarcképe a Történelmi Arcképcsarnokban.

SCHÖFFT ÁGOSTON.

vigasztalan unalommal töltötte meg lelküket. A jobbféle szalon-vigjátékok finomságát unalom, az alantabb bohózatok kacaját a perverzítés visszataszító tudata váltotta fel.

A színészek nehéz helyzetben voltak. Egy részt érzi hatásokra kellett törekedniük, másrészt a Nemzeti Színház hagyományai szerint diszkrétnek kellett lenniük. A kényes helyzetben kiválóan állotta meg helyét *Csillag Teréz*. Pikáns is volt, finom is. Mellette *Paulay Erzsébet* érdemel dicséretet.

Palágyi Lajos.

SCHÖFFT ÁGOSTON.

1809—1888.

Egy világhíres magyar festő emléke

Ha művészetében el tudta volna érni azokat a tulajdonságokat, a melyek férfias egyéniségben szinte tömörítve megvoltak, a magyar művészet most ünnepi kegyelettel emlékezett volna meg *Schöfft Ágostonról* születésének századik évfordulója alkalmából. Az a néhány képe, a mely idehaza maradt, bizony nagyon szerényen képviselné ezt az évszázados fordulót s hogy *Schöfft Ágoston* mint magyar művész, a kegyeletnek legkisebb adójával is ünneplhesünk, ismernünk kellene annak a sok képek legalább fotográfiáiban lévő mását, a melyek indiai maharadszák, gyarmatokon lakó európaiak, londoni magánzók, amerikai tőkepénzesek tulajdonában vannak, vagy részben elkallódtak, — a magyar művészettörténelem ha talán nem is annyira értékes, mint inkább érdekes fejezettel lenne gazdagabb!...

Határozottan állíthatjuk azonban, hogy egész művészettörténetünknek nem volt nálánál világlatottabb egyénisége, a ki azonban világkörüli utazásaiban nemesak mint *hungarian artist* szerzett érdemeket a magyar művészet-

nek, hanem tudományosan is szolgálta hazáját; a hol megfordult, elosztatta az akkor még teljesen sötét fogalmakat Magyarország viszonyairól. Kőrösi Csomával való személyes barátsága pedig erről a nagynevű magyar tudósról fennmaradt adatainkat és ismereteinket tette gazdagabbá. Esetjével vagyont szerzett idegen világrészekben s grand seigneur voltával, férfias egyéniségevel észre is tudta és akarta vetetni magát csak azért, hogy a magyar ügynek, hazája érdekének mindig és mindenütt lelkes szószólója legyen.

Apja szintén festő és háztulajdonos volt a Képző-utczában. A fiatal *Schöfft* (Schoefftnak is írják nevét) Pesten legelőször egy allegorikus képpel tűnt föl, a mely a Nemtő által felbresztett s munkára serkentett Pannoniát ábrázolja.

Idehaza azonban nincs maradása s csak immel-ámmal dolgozik. Nagy terveket forgat agyában — családi viszonyaival sincs megelégedve, — s egy napon arra szánja magát, hogy itthagya hazáját, idegen világrészekbe indul. Rövidesen útra is kel s Törökországon át Indiába utazik; bejárja Bombayt, Madraszt, Kalkuttát, beutazza csaknem egész Indiát s csakhamar kezdik megismerni és megszeretni. A mily gyorsan terjed híre, oly rohamosan gyarapszik vagyona is. Fejedelmi ajándékokkal halmozza el s egy-egy képéért óriási összegeket fizetnek az indiai nábobok. Később *Rundschit-Singh* maharadsza udvarába kerül, a hol hosszabb ideig is marad. Hogy milyen megtisztelésben részesítik Indiában, eléggé dokumentálja az a levél, a melyet *Honigberger*, egy Indiában letelepedett magyar orvos ír róla. A levél 1842-ből való s szó szerint így hangzik:

— November 14-én megérkezett hazánkfia *Schöfft* s 17-én királyi parancsot kaptam, hogy *Schöfft*tel *Aneritherben*, a királynál jelenleg meg, részint a király karja orvoslása végett,

részint hogy hazánkfiát, ennek megérkezését az udvarnál jelenteném, bemutatandó. A művész igen nyájasan fogadták, mert a király barátja a festészetnek, következésképp ismeri a külföldiséget európai és keleti művészet között. *Schöfft* mindjárt munkához fogott, s a királytól, a mint Ő Felsége képét kezdé festeni, mindketten pár aranykarperecet kapánk. *Schöfft* addigéle még folyvást e képen dolgozik, mely olajfestmény a királyt trónon ülve életnagyságban ábrázolja; ennek elkészülte után a királyt mint hadvezért lóháton szinte életnagyságban festendi... *Schöfft* hihetleg magával viendi Európába ezen képmását, mert neki már szép gyűjteménye van indiai darabok és különféle fejedelmek képeiből, kiket már festett. Ő igen nagy tiszteletben tartatik az egész félszigeten s a hazának becsületére válik, hogy oly férfiakat tüntetnek ki, milyen a derék Kőrösi Csoma is, ki jelenleg Kalkuttából valószínűleg Tibetbe utazott...

Egy későbbi levelében arról ír a magyar orvos, hogy *Schöfft* élete nagy veszedelemben forgott. A mikor ugyanis egy ünnepnapon mintegy 300 benszülött megtámadta s csak a rendőrség szabadtotta ki a veszedelemből...

Kalkuttában meleg barátság szövődik közte és Kőrösi Csoma között. Egy levelében, a melyet 1842 március 16-án küldött Agrából szüleinek s a mely május 26-án ért Pestre, rendkívül érdekesen írja meg észrevételeit. Levelét így kezdi:

«Meg kell vallanom, miszerint Indiában sok, mondhatnám legtöbb angolnak fölülte ferde fogalma van Magyarországról. Ők azt csak kis tartománynak tartják, melyet németek, tótok és cigányok laknak, műveltebb lakosai pedig latinul beszélnek. Hogy magyar nyelv is létezik, arról igen kevésnek van fogalma. Mégis Magyarországból őt név ismeretes előttük s ezek közt kitűnőleg *Széchenyi István* grófé, kinek hazája javáérti fáradozmai s hatalmas tehetségének művei annyi országban tündöklének, hogy ő még Indiában is köztisztelt s becsületben áll s igen különösen szilárd jellemű férfiak tartatik. Ismeretes azután *Sándor gróf*, nekik csudálatos lovassági vezér Angolországban őt híressé tevő. Én több rézmetszvényt láttam Indiában különféle házaknál az ő merész lovaglásait ábrázolókat Tulajdonképen ő vala legelső, ki az angolokat bámulatra ragadta, mivel ezek lehetetlennek hitték, hogy angolt lovaglásában idegen nemzetű fölülmulhatná. Néhány hölgy kérkedett is személyes ismeretségével s kellemes társalkodásáról dicsérte őt. — Kőrösi Csoma Sándor köztiszteltben áll a tudósok körében s Kozma de Kőrös név alatt ismeretes. Én igen barátságos viszonyban válek vele, midőn Kalkuttában tartózkodtam, hol örömmel tapasztalám, mikép ezen város lakóinak már sokkal helyesebb fogalmaik vannak Magyarország létéről, mit bizony csak Csoma Sándornak köszönhetünk. Egyébként meg kell vallanom, miképen nálánál szokatlanabb embert soha nem láttam. Ő zárandokként élt a tibeti s más kéziratok halmazai közt az ázsiai társaság épületében, honnan ő ritkán jő ki: este az udvarban kis sétát tesz s azután szobájába becsukja magát úgy hogy midőn esteli lovaglásom közben néha meg akarám őt látogatni, mindig várnom kellett, míg a szolgák a kulcsokat előhozták s őt mindig könyveit közt találtam. Vig volt, nevetgált és nagy kedve is derült mindenkor, ha Magyarországról beszélhetett. Általában ő igen beszédes s ha neki ered, alig várhatni végét.

«Gyakran oly kellemes beszédbe vegyülök vele, ha hazánkról és a magyarok eredetéről vitatkoztunk, hogy sokszor esteli 10 óráig is mulattam nála. Sokat regélhetnék felőle, de a helyszűke nem engedi. Féltem azonban őt, hogy Magyarországra nem tér többé vissza, mivel ő már körülbelül 50 éves s még tíz esztendőig szándékozik itt maradni, hogy az ó-iratokból mit lehet mindent kiforgathasson s az oly egészen elkülönült, úgyszólván tömlőczféle élet könnyen fonnyadhat el s léteének csak árnyékát hagyja meg. mert tibeti szótárát csak kevesen veendik kézbe s még kevesebben olvasandják vaskos kötetét. Most midőn Lahoreból visszatértem s itt Agrában már legfeljebb 14 napig mulathatok, Bombayba készülök szárazon utazni, mi mint-

egy 800 angol mérföldnyi út s mivel erre csinált utak és vendéglők nincsenek, mintegy 16 vagy 20 vezetőt s teherhordót kell fogadnom, kik egyszersmind nőmet kézi-leptikében (palanquin) felváltva vigyék; vennem kell még néhány teherhordó állatot is, melyekre málnhímat rakandom, magam az utat, mely többnyire éjjel történik, tevéháton teendöm. Bombayba június 1-én remélek érni, honnan aztán Egyiptus felé Kairó és más nevezetes városokba veendő utamat, gyűjteményemet jeles ritkaságokkal folyvást szaporítandó... Szeretett hazamba legfeljebb októberig nem térek vissza.»

Később egy levél kíséretében a pesti fűvészkert számára magvakat küld a világhírű kálkuttai fűvészkertből. Nemsokára ezután visszatért hazájába s kincseket érő gyűjteményt hozott magával...

Itthon azonban nem soká maradt. Nagy vagyont szerzett Indiában, módjában állott hajlamait követnie. Bejárta Francia-, Olasz-, Német-, Angol-, Török- és Oroszországot s Amerikát. Velenczében gyönyörű palotája volt s a legelőkelőbb körökkel érintkezett. Fénykora azonban londoni tartózkodása idejére esik. Vagyonának egy részét páratlan műkincsek megszerzésére áldozta s ritka értékes gyűjteménye volt. Egy katalógusból megtudjuk, hogy londoni gyűjteményében *Veronese*, *Tizian*, *Tintoretto*, *Velasquez*, *Piombo*, *Palma Vecchio*, *Kranach*, stb. más világhírű festő művei voltak.

Költekező életmódja azonban lassacskán megapaszottá vagyonát; később pénzszorba jutott, úgy hogy kénytelen volt elzalogosítani gyönyörű gyűjteményét s 1863-ban már olyan nyomasztóan nehezdedt rá az anyagi gondok, hogy egész gyűjteményét eladta...

És a sors, a mely egykor fejedelmi udvarok kegyeltjévé avatta s mérhetetlen kincsekkel halmozta el, öreg napjaira igen mostohán bánt vele.

Nyomorba jutott s 1888-ban elhagyatva, elborult elmével tébolydában fejezte be életét...

Két saját arcképe a Történelmi Arcképcsarnokba került. Az egyik olajfestmény, a másik vízfestmény. Az olajképet 1888-ban vette meg *Londoban* a kormány, a másik ajándékozás révén jutott az arcképcsarnokba. 1835-ben megfestette gróf *Széchenyi István* is. Képeinek nagy része idegenben maradt...

Iván Ede.

A csorbai tónál.

GRÓF LÓNYAY ELEMÉR ÉS NEJE, STEFÁNIA KIRÁLYI HERCEGNŐ A MAGAS-TÁTRÁBAN. — Jelfy Gyula felvételei.

Kirándulás Tátralomniczra.

EGY ÁRPÁDKORI MŰEMLÉK.

A mezőtelegi ref. templom.

Ritka és a maga nemében szinte páratlan műkincseket rejtő a biharmegyei Mezőtelegi ódon ref. temploma. Alig néhány éve fedezték fel és javították ki a templom Árpád-korabeli festményeit s ma már ismét összerendezve, megromlással tekintenek le a kormos falakról. Május 27-én ugyanis a villám belesapott a toronyba s az egész templom, a szentélyt kivéve, elhamvadt. Az óriási hőség és lehulló gerendák miatt a gyönyörű falfestmények is jelentékenyen megsérültek.

Maga a templom egy hajós épület (lásd az alaprajzot), a mely különböző korok különböző építészeti modorát viseli magán s különösen a hajóját vetkőztették ki eredeti formájából a későbbi kontár újítások. Legrégibb része a hajó déli oldalfala, illetőleg annak alsóbb része, melyen a gyönyörű, XIV. századbeli festmények láthatók (G alatt). Két csücsíves vakablak való még ugyanezen kor-

ból, melyeket később befalaztak s csak ujabban, a templom falfestményeinek felfedezése idején bontották ki félig belülről, miáltal a belső bélietükön levő festmények láthatókká lettek. Az ezek által keretelt falrészben a következő felírás olvasható:

A keleti ablakban:

«Ezen Árpád-kori templom XIV. századi fal-képeit, melyekkel hajdan ékesítve volt, több század viszontagsága érte. Őseink műzisést és bőkezűségét hirdető ezen műtörténetileg becses festményeket»

folytatása a nyugati ablakban:

«a mészkéreg alól Telegdi József presbíter buzgó támogatása mellett Falussy Károly lelkész idejében 1891-ben napfényre hozta dr. Czobor Béla és a Műemlékek országos bizottsága költségén 1892-ben helyreállította Huszka József.»

A déli falon két képesoport van (a 3-ik képen a nyugati kép látható), a hajót a szentélytől elválasztó diadalív falán, a szószerék mellett pedig három van (F alatt) egymás fölött elhelyezve. A mostani tűzvész folytán lepatogzott mészkéreg alól, ugyancsak a déli oldalon, a nyugati karzat alatt (I) ismét festmények tűntek elő, a melyek állítólag még régibb korból származnak.

Ehhez a déli falhoz ragasztották később a jelenlegi nagyobb méretű templom falait, valószínűleg a késői gót korban. Ekkor magasztalták fel az emelt oldalfalat s két, hatalmas, csücsíves ablakot vágtak rajta. A szentély déli oldalán levő két ablak lángozott (halhólyag) diszművezete a késői gót korra (XV. század) mutat (II. tábla 4. és 5. kép), hasonlóképpen a szentélyzáródás középső lapján levő szintén halhólyag disztimnyű kerek ablak is (I. tábla 2. kép), a mely jelenleg kívülről be van falazva és felirattal van ellátva. A szentélyzáródás déli lapján levő csücsíves ablak diszművezete (II. tábla 6. kép), mely két lóherív fölé helyezett négy levélből áll, csak belülről maradt meg épen. — A templom éjszaki oldalán — mint általában kisebb középkori templomainknál — ablak nincsen.

A tűzvész előtt a templom csak deszkamennyezettel bírt, de, hogy eredetileg boltozva volt, azt kétségtelenül bizonyítják a külső támoak és a gyámkövek, a melyek a hajó mindkét oldalán előtűntek a lehullott vakolat alól. Sőt nemrég még láthatók voltak a templom udvarán a lebontott boltozat faragott kövei, a melyeket a parasztok hordták el, hogy otthon «garádicsot» készítsenek belőlük.

Feltűnő a templom hajójának roppant szélessége (14.37 m.) a hosszához (11.65 m.) képest, a mi onnan ered, hogy a hajó éjszaki falát — a templom bővítése céljából — jelen-

1. A templom oldalról nézve. — 2. Egyik ablak. — 3. Falfestmény. — 4. Címer díszítvény.

téteken kijebb tolták. Hogy ez még a régebbi időben történhetett, azt onnan következtetjük, hogy még ezután is boltozva volt a hajó, a mit viszont, úgy a déli, mint az északi oldalfal közepén látható egy-egy gyámkő bizonyít, a melyeken a boltozat gerince nyugodott. Ez a boltozat pedig a hajó közepén elhelyezett egyetlen boltozattartó oszlop létezését feltételezi s így a templom két hajós lehetett. Különben a «Műemlékek Orsz. Bizottsága» szintén ily módon akarja a hajót újra boltozni a templom és a festmények helyreállításának alkalmával.

A hajó nyugati és északi oldalán levő karzatok (K) újabbak ugyan, de mégis csúcsívesek: a hajó déli oldalán levő két ablak letörpítése és lapos ívezete azonban sérti az összhangot kereső szemet. A szentély északi oldalához támasztott sekrestye (S) ajtaja ma már be van falazva. A csúcsíves kőszőszék 1742-ből való.

A szentély falaihoz több — nagyrészt latin — feliratos tábla, földombormű és címer van elhelyezve. A déli falon látható a Tardi és Köblös család címere (I. II. tábla 2. ábra). Az északi falba pedig a Dózsa-féle lázadásban meggyilkolt Telegdy István királyi kincstárnok szobra van bemélyítve, a ki Mezőtelegd földesura volt.

A templom nyugati homlokzatához van támasztva a hatalmas négyszögű torony, a mely mostan tető nélkül, komoran mered az ég felé.

Szegehalmy Bálint.

A GÖDÖLLŐIEK KIÁLLÍTÁSA.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium szövőiskolát állított fel Gödöllőn és ebből az okos, gyakorlati intézményből megszületett a gödöllői művésztelep, mely a nagybányai és szolnoki művésztelepek mellett ma már művészeti életünknek komolyan számbavehető tényezője. A szövőiskola ugyanis — mely mint tanulmányhely az Országos Iparművészeti Iskola-hoz van csatolva — tervező munkával el tud látni egy kis művészcsoporthoz és így módot nyújt nekik a kenyérkeresetre, másrészt viszont alkalmat ad nekik arra, hogy terveiket kivitelben is láthassák és ellenőrizhessék, a mi az iparművészeti munka jósága és észszerűsége szempontjából egyenesen megbecsülhetetlen. A gödöllői szőnyeg ma már közismert az országban s hogy többet ne említsünk, legelőkelőbb társaságunk, a Nemzeti Kaszinó is ott rendelte meg tavaly szalonna számára több mint száz négyzetméteres szőnyegét, az első ilyen méretű szőnyeg, mely hazánkban készült. Ma már mindennemű nemesebb keleti és nyugati szővéseket üznek Gödöllőn: készítenek keleti-, perzsa- és szmírna-szőnyegeket, szumákat, torontáli és cherrebeck-szővést, és többfajta gobelint, s mint a *Nemzeti Szalon* társlátán kiállított minták is mutatják, nemcsak

az anyag, de a technika szoliditására is kiváló gondot fordítanak. Minden egyes darab állandó művészi felügyelet alatt készül, a mellett természetesen, hogy hozzáértő művész tervezte is. A kiállítás legmeglepőbb darabjai kétségtelenül ezek a szőnyegek, melyek a *Körösfői Kriesch Aladár, Nagy Sándor* és felesége, *Undi S. Carla* és *Mariska, Silló Ferencz* és *Juhász Árpád* művészi tervei után készültek.

A gödöllőié azonban a művészi feladatot nemcsak ezen a területen keresik, hanem minden nemes anyagban. Dolgoznak ecsettel, vésővel; terveznek butort, csinálnak keramikát. Persze, mindig valami közvetlen rendeltetéssel, célzál kapcsolattal, a hogy azt a művészeti demokráciának a nagy Ruskin által megszabott törvénye előírja. E nemű munkásságuk eredményét is bemutatja a Nemzeti Szalon kiállítása. Így szép modern butorokat is látunk a tárlaton *Körösfői* és *Nagy Sándor* tervei és rajzai után, melyek közt egyik szobaberendezés a főváros tulajdona. Egy új kifejezési stílus után való keresés dícséretes törekvése látszik ezeken a terveken, ha kiforrott stílusról ma még nem beszélhetünk is.

Festészetükben azonban tagadhatatlanul megnyilvánul már az ő sajátos stílusuk, mely legközelebb áll talán az angol preraffaelitákéhoz, ahhoz a gyengéd és álmódó költői ábrázoláshoz, melyet Dante Gabriel Rossetti tett leginkább népszerűvé az európai kontinen-

sen, miután előbb Angliát meghódította. Mégis jelentékeny különbség van két vezéregyéniségük: *Körösfői* és *Nagy Sándor* között. *Körösfői* inkább festő, a ki a színek nyelvén mondja el mondanivalóját, *Nagy Sándor* grafikus, a ki a szeszélyesen stilizált vonalharmonikákat keresi. Közös csak egy bennök: előszeretettel a metafizikai témák iránt, az olyan tárgyak iránt, melyek szokatlan és homályos szimbolizmusukkal gyakran valósággal zavarba ejtik a szemlélőt («Ave Myriam», «Zarathustra», «Herakles és a halál», «A kultúra fája», «Az öntudat rózsafája». — *Nagy Sándor* műveiből: «Az élet forrása», «A farizeus és a publikánus» stb. — *Körösfői*é). Van valami a tolsztoji szellemből ezekben a szimbolikus kifejezett morálfilozófiai gondolatokban, a mi annál csodálatosabb, mert egyébként mindkét művész a nemzeti gondolat egyik zászlóvivője művészetünkben. A műveikben állandóan visszatérő népművészeti motívumok. (Tanulmány *Árgirushoz*», a torozkói studiumok, a velenzei művészház freskóinak vázlatai) beszédes bizonyítékai ennek az uttörő munkájuknak.

A kiállítást néhány óriási falfestmény-karton és történeti kép: *Körösfői* munkái («Az 1567-iki tordai országgyűlés», «A boroszlói békekötés», a zenepalota freskói) a közönség számára igazi látványossággá avatják.

AZ EGYENLŐSÉG HAZÁJA.

Elbeszélés.

Irta. Szebenyei József.

I.

«The land of the free,
And the home of the brave.»

Mentünk délre. A Southwestern Express vitt St. Louis felé izesztő, dühöngő, kábitó gyorsasággal, fél napig megállás nélkül. A legutolsó Pullman-kocsi végén kis teraszra van az amerikai vonatoknak, három oldalt korlátokkal, három kényelmes nagy székkel, a min besüpedve ültünk és néztük a végtelenbe nyúló, csillogó síneket, a mint kattogva hagyta izzó nyomát a dühöngő acél kerék. Ketten ültünk ott. Egy tipikus amerikai yankee, nyírott vörös bajusszal, kopaszodó fejjel, apró okos szemekkel. Az óráját a baltenyerében tartotta, a jobb keze mutatóujjával pedig le-föl ingázott, mintha valami láthatatlan zenekar után verte volna a taktust. Egy ideig csodálkozva néztem, aztán megkérdeztem tőle, mit csinál.

— Azt számolgom, hogy milyen az átlagos gyorsaságunk.

— Nem értem.

— Én vasuti szakember vagyok, folytatta, tehát tudom, hogy a sínek tizenöt járdnyi hosszúak. A mikor kattog egyet-egyét a kerék, — hallja — minden pillanatban, akkor ugrik át

egyik sínről a másikra, «katt» — hallja, «katt», most Érti? Megszámálom hogy egy perc alatt hányat kattogott, aztán tudom, hogy hány járdot tettünk meg. Ezzel szórakozom.

Egész elfogadható szórakozásnak tetszett a dolog. Dél felé járt az idő, bementem az étkezőbe ebédelni. Pár perc múlva ott ült mellettem a kattogós ember, dicsérte a halat, szidta a levest és rettenetesen gyalázta a négereket, a pinczérhadat, a kik kiszolgáltak bennünket. Egy néger állandóan ott állt a háta mögött, leste minden mozdulatát, ha kiitta a borát töltött neki, szóval úgy bántak vele, mint valami fejedelmi vendéggel szokás.

Gondoltam vasuti ember, főnök féle, ismerik, félnek tőle, sok borralátót ad. Ebéd után egy tíz centes ezüstöt tettem a tányérom mellé. A szomszédom villogó, haragos szemekkel, a vérig sértett ember haragjával szinte ordított rám.

— Take it back, put it back! (Vedd vissza, tedd vissza!)

Ijedten kaptam a pénz után, hátha valami illetlen cselekedtem, aztán kérdőleg néztem rá.

— Az európaiak teszik tönkre ezt a bandát, meg azok az európaiak amerikaiak, a kik Olaszországban úgy hozzászoknak a borralalózáshoz, hogy itthon is folytatják. Nem engedem. Elrontják őket. Ezeket a bestiákat. Egy fillért se uram. Sohse adok nekik. Kutyák ezek, buta gazemberek. Még a hideg vizet sem érdemlik meg. Nézz meg hogy engem hogy szolgálnak ki — ingyen. Csak végig nézek rajtuk, már tudják, hogy déli ember vagyok. Velem nem lehet teketóriázni. Még a lehetetlenségre is vigyáznak. Tudják ezek, hogy melyik a déli ember

és melyik az északi. A déli ember golyója a szívébe talál.

A néger ott állt a háta mögött feszes pózban, szótlannul, ijedten. Az ázsiai kényurak, vérbegázoló despoták lehettek csak ilyenek a maguk nagy hatalmának tudatában. Aztán folytatta.

— Északon a néger is embernek tartják. Roszúl teszik pedig. Nálunk délen a kutyánál is utolsók. Rabszolgák most is, ha észszerű felszabadítják őket akkor is. Egy dollár a napi bére. Se több, se kevesebb. És ha szólni mer, egy golyót is kap ráadásul.

A néger csak állt és hallgatott. Látszott rajta, hogy kényelmetlenül érzi magát, én meg arról a híres amerikai szabadságról, egyenlőségről elmélkedtem.

— És a törvény? Szabad gyilkolni is?

— Öt dollár az ára egy négernek. Nálunk Floridában 85 néger esik minden száz emberre. Tizenöt fehér és 85 néger. Tehát csak golyóval lehet őket féken tartani. De féken tartjuk őket.

II.

Jacksonville-ben, Florida állam fővárosában, tropikus meleg világ van. Négyezer aratnak egy évben, pedig a három nyári hónapban nem dolgozik a fekete bőrű ember. Inkább éhen hal. Fehér mezei munkás pedig nincs. A fehérek csak gazdálkodnak, uralkodnak és fizetnek. A város majdnem egészen négerlakta. Alig egy pár fehér embert látni az utcákon. És az az ötszáz fehér uralkodik. A hogy kiállók a szálloda kapujába, jönnek mennek előttem a feketék. Egyik se mulasztja el hogy ne köszönjön, félénken, gyűlölködően, alázatosan:

— Good morning, Captain!

Nagy Sándorné: Seta.

Itt minden fehér kapitány. Az öreg az már Colonel, — ezredes. Vissza köszönni nem szokás. Nem is szabad. A villamos kocsi két részből állanak, külön szakasz a fehéreknek, külön a négereknek. A kocsi is, a várótermek is, minden, minden a végtelen szepe-rálódást mutatja. Ott lóg a tábla mindenütt: «For coloured», «Only for white» («Négereknek», «Csak fehéreknek.»)

Az embernek és a kutyának.

Mr. Barr, a négergyűlölő utitársam is lejött. Könnyű fehér vászonruhában, éktelen nagy szalmakalappal a fején.

— Nos ugy-e mondtam? Egész más ember ám a déli néger, mint az északi. Sunyi, gyáva alattomos és gyűlölködő.

— Hogyne volna az, mikor elnyomják, leigázzák, éhezettik. Hisz még szavazati joguk sincs, pedig az Egyesült-Államokban legdemokratikusabb az egész világon a politikai élet, mondtam.

— Mit gondolt! Választói jog? Mi volna itt, ha ez a rengeteg kulturálatlan tömeg jogokat élvezne? Felfordulna a világ. Akkor mi lennénk a kutyák és ők az urak.

Az utcán százával jártak-keltek a fekete emberek. Apró, csunya, széles ajku gyerekek, mezítelások, toprongyosok, és észszeresen koldusabbá tette őket a született feketeség. A lovakat esernyő nagyságú szalmakalap-féle védte a napszúrától, míg sok néger hajdon-fővel ült a kocsiokon, a melyek majdnem mindigke burgonyát szállított a vasúthoz. Ez a város és a környéke kizárólag burgonyát termel és negyven millió bushelt szállít évente New-Yorkba.

A beszélgetésünket nagy zörgés, csörgetés, rohanás szakította félbe. Az utca közepén széles fedett kocsi rohant eszeveszett csengetéssel, elől három rendőr, hátul egy tucsat ült, utánuk a kórház mentő-kocsija, azután meg egy sereg lovas, kis, könnyű kocsi és sok fehér ember gyalogosan futott izgatott lármá, kiabálás közepett. A négerék ijedten futottak szét, a kapuk alá, a szűk mellék-utcákba, mint mikor a heja lecsap a verebek közé.

— Ez lincselés volt, — mondja Mr. Barr, a ki egy szakértő pillantással átlátta a helyzetet. Gyerünk.

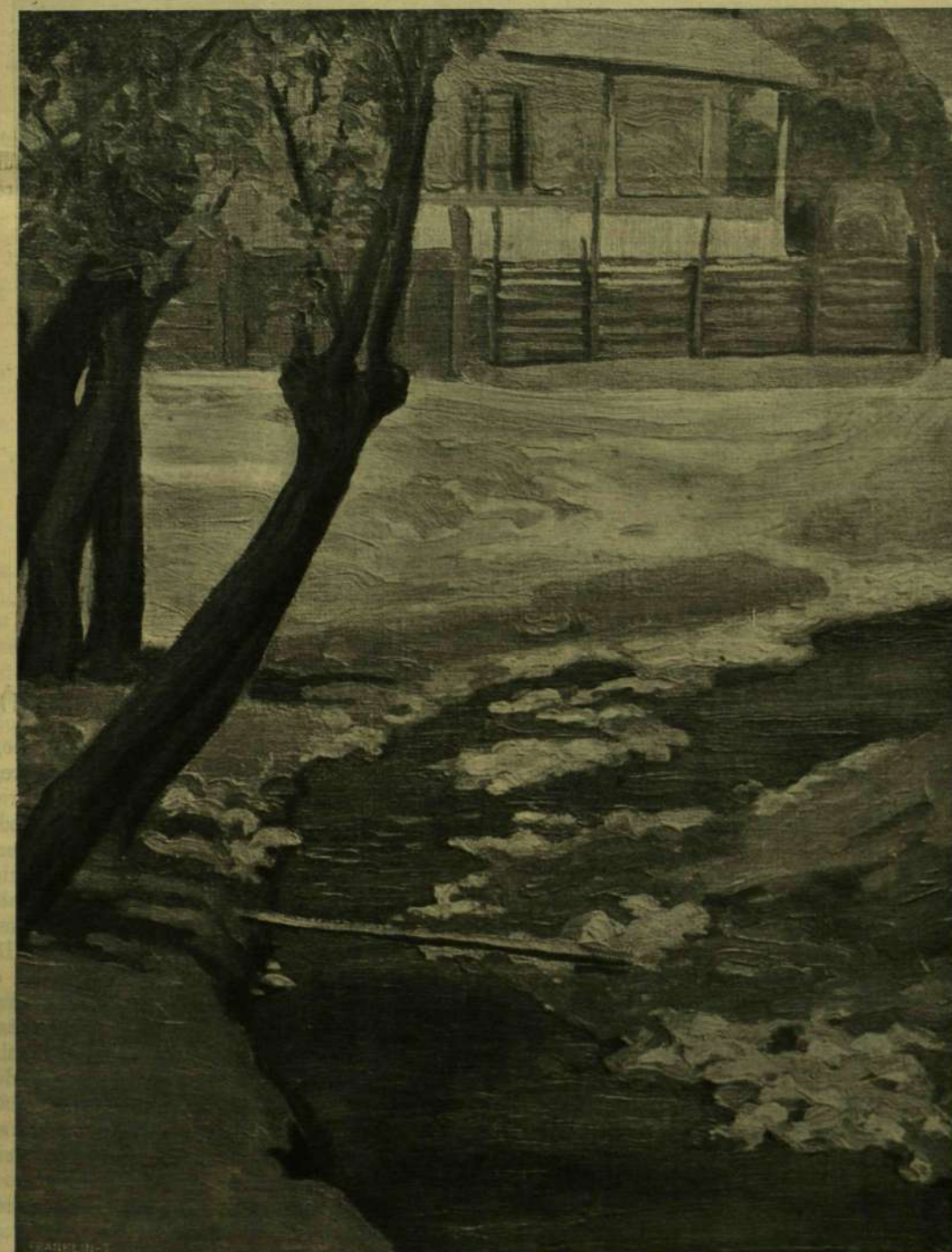
Egy ijedten félre huzódó cab-re ugrottunk. A bakján meghökent öreg néger ült.

— Utánuk, — szóló Mr. Barr, de a néger félénken, húzódozva mondtta.

— Itt a gyeplő, kapitány, hajtson oda, itt megvárom az urakat. Azzal már ugrott is lefelé.

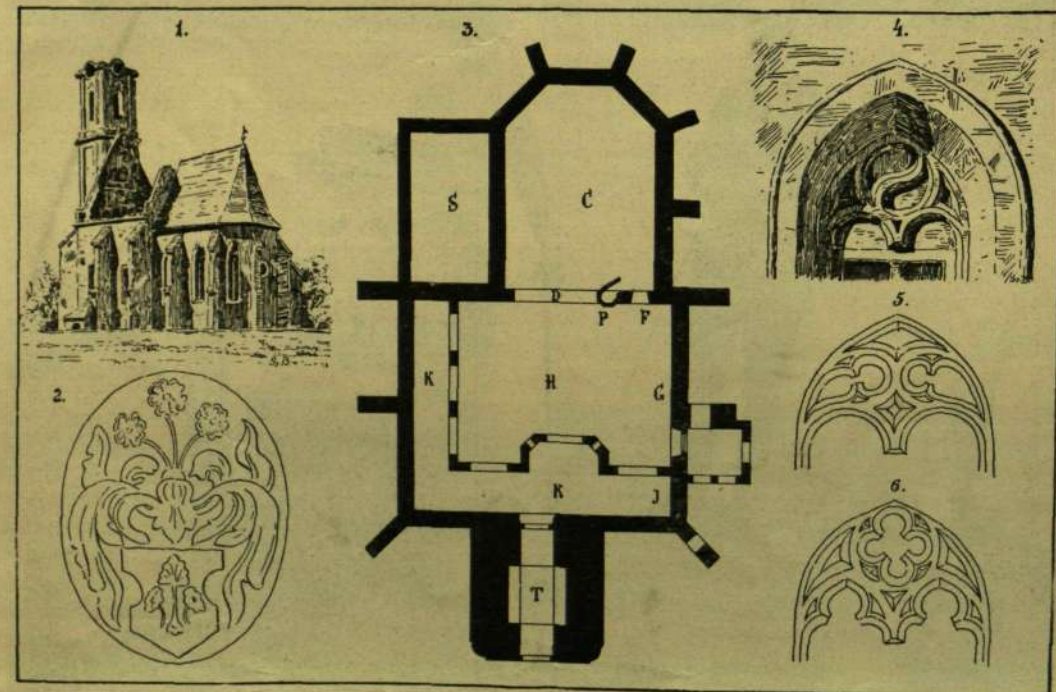
— Gyáva, — mormogta magában Barr úr, míg én arra gondoltam, hogy ki tudja, nem az öreg kocsi fiát lincselik-e valahol a külső-városban.

Az utcák üresek voltak és elhagyottak, jóval előttünk rohantak a hivatalos emberek.

Gróf Zichy István: Kék patak.

A «GÖDÖLLŐIEK» KIÁLLÍTÁSA A NEMZETI SZALONBAN.

1. A templom hátulról nézve. — 2. A Tardi és Köblös-család címere. — 3. A templom alaprajza. — 4. 5. és 6. A déli ablakok.

A MEZŐTELEGDI REFORMÁTUS TEMPLOM.

Kőrösfői Kriesch Aladár: A boroszlói béke.

A kis néger házikók ajtai zárva, ablakai csukva, mintha remegő emberek szorongásának benn a vaczkaikon.

Még egy kis rohanás és ott voltunk a többiek között. Utánunk egy-egy gyalogos kíváncsi ügetett, fáradtan zihálva, a lincselés színhelyére. Ez a lincselés pedig abból állott, hogy egy néger, fiatal, erős embernek látszott, egy sürgönypóznán függött, a rongyai czafatokban lógtak róla, száz revolvergolyó lyukasztotta át minden porcikáját, az arca egy fekete véres húsczaft volt, a feje a mellén hevert, mintha nem is a testhez tartozott volna. A rendőrök levették a hullát és az ügy hivatalosan elintéztették. Hogy mi volt a bűne szegénynek, nem kereste senki. Kik voltak a gyilkosai, nem kutatták. Az eset annyi volt, mintha egy útszéli kutyát lőttek volna agyon. És a sok kíváncsi csak azért szaladt, hogy hátha még ők is lehetnének bele néhány ölmöt.

A gyomrom rettenetesen émelygett és nagyon undorodtam. Mr. Barr, az úton visszafelé, mesélt szép, nagy lincselésekről, a hol tíz fehér ember harmincz négert lincsel meg egy délután, de még felelni se tudtam, mosolyogni se tudtam a hihetetlen gazságokon.

— Északi ember ezt nem érti. Csak mi tudjuk, mit jelent ez nekünk.

Estefelé kissé magamhoz tértem.

— De hát mit csinálna itt az az ötszáz fehér ember, ha ez a sok ezer néger egyszer megfordítaná a bot végét és ők kezdenék el a lincselést? Ha egy szép napon összeszervezkednének és föllázadnának az elnyomatás ellen? — kérdeztem.

Nem lehet. Fekete ember revolvért nem kaphat, ha meg agítani mer, lelövik. Nem lehet uram. Nem lehet. Aztán van egy pár század katonánk a szomszédban. Azok kiirtának ötven ezer négert egy óra alatt. Meg

Kőrösfői Kriesch Aladár: Madonna.

A MAGASSÁG ELSŐ RAJONGÓI.

Arról most már nem lehet vitatkozni, hogy az emberiség úrrá lett-e vagy sem, a levegő birodalmában. Reims mellett, a béthényi síkon, meg Brescia mellett, a montechiari síkon odatették a pontot a kételkedésről írott fejezet után. A tamaskodóknak most már hallgatniuk kell. A három dimenzió közül a legmakacsabb, a legtitokzatosabb is behódolt immár az embernek: a magasság, a határ nélkül való. Dédalusz és Ikarusz legendája valóság lett: az ember röptül. A mikor akar és a hová akar. Egy kissé még ingadozó a röpte, egyik-másik még el is fárad, van a ki alá is bukik mint a fiatal madár, a ki túlságosan elmerészkedett a fészektől. Mindazonáltal: tegnaptól mára ereklje lett minden nótá, minden vers, sőt minden tudomány is, a mely föltételes vagy tagadó módon beszél a repülő emberről.

Am ezúttal nem a ma diadalmas hőseiről, hanem elmúlt korszakok rajongóiról, a levegő első szerelmeseiről akarunk szólni. Azokról az emberekről, a kik sejtő lélekkel és lelkes vakmerőséggel rabszolgáivá szegődtek egy álomnak, a mely megvalósulva, fölszabadíthatta az emberiséget a rabszolgaság egyik örökösnek

kell mutatni az északi népeknek, hogy a rabszolgaságot csak papirosra lehet eltörölni, hogy a szabadságot csak papirosra lehet deklarálni, de az igazi rabszolaság és szabadság ott van a mi kezünkben letéve. Az a nép, a mely rabszolgaságra termett, az is marad örökkön örökké.

Egy iskolaépület mellett jártunk. Az előadások a hőség miatt csak estefelé kezdődnek. Most kezdhették, mert hallom, hogy árad ki a sok gyerek éneke a nyitott ablakokon:

... Long may it wave,
Over the land of the free
And the home of the brave ...

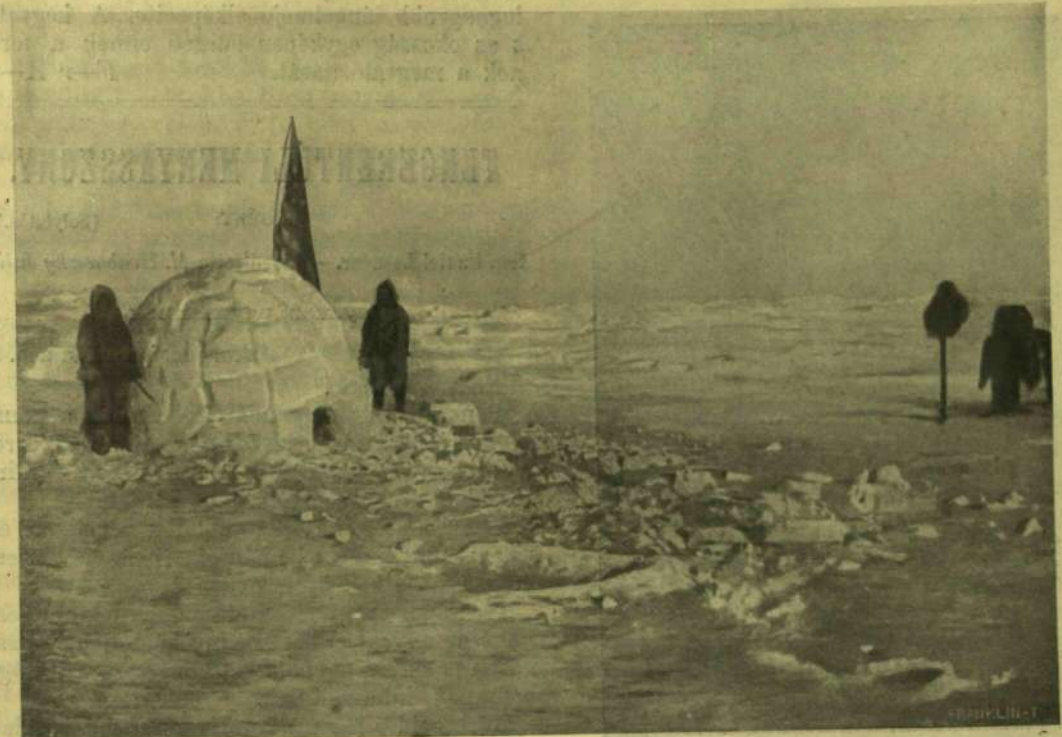
Már mint hogy a csillagos lobogó: «sokáig lobogjon, a szabademberek hazája és a bátrak otthona felett.»

Csuklottam egy csendeset és belemosolyogtam Mr. Barr apró, szüros szemeibe. Észre se vette. Megállt, és minden idegével hallgatta és élvezte a nemzeti dalt a csillagos lobogó és a bátrak, szabadok dicsőségéről.

látzó nemétől, a földhözköttetségtől. Azokról akarunk szólni, a kik soha nem repülhettek, de tudós, hívő bizakodással hitték, hogy a mi nekik nem sikerült, sikerülni fog valamely eljövendő ivadéknak, ha nem is vér szerint, de lélek szerint való ivadéknak.

Féltetve a sokezer éves mithoszt, közönségesen azt tartják, hogy a léghajós tudomány megeremői a francia *Mongolfier* testvérek voltak. Van ebben igazság is. Az első gömb, a mely papírbordái között fölmelegített levegővel 1783 június ötödikén *Anney*-ban föl szállott, valóban a két *Mongolfier* műve volt. Am ők a cselekvéshez az eszmét többé-kevésbé készen kapták *Galien* domokosrendi szerzetesnek 1757-ben megjelent s a léghajózásról szóló könyvében. Sokat merítették az angol *Pristley* francziára fordított művéből is, a mely a levegő különböző neveit s a gázokat tárgyalja.

Minden esetre említést kell tenni az olasz *Padre Lana* ötletéről, a ki már 1673-ban nekifogott a levegő meghódításának. Fémserű anyagból négy gömböt készített, azt odaerősítette egy könnyű csolnakhoz; a csolnak közepébe egy rudat illesztett, arra vitorlát kötött. Mindent pompásan kimódolt: a gömbök üresek voltak, hogy így — könnyebbek lévén a levegőnél — fölemelkedjenek. A vitorlának

AZ ÉJSZAKI SARK. BALOLDALT A HÓKUNYHÓ MELLETT ÁLL KÉT ESZKIMÓ, S HÁTUL AZ AMERIKAI ZÁSzló.

SZÁNT VONTATÓ ESZKIMÓK.

szánta az irányítás nemes föladatát s valóban nem *Padre Lana* tehet róla, ha néki azontúl is gyalogszerrel vagy közönséges alkalmatosságok segítségével kellett a becses porhüvelyét idebb-odább szállíttatnia. A léghajó tudniillik esőkönyös volt és semmikép sem akart elmozdulni a földről.

A kezdetleges léghajó után megjelenik a primitív repülőgép is. Ez már aratott valamelyes kis sikert. Egykorú följegyzések beszélnek róla, hogy egy francia mechanikus mozgatható sík felületekből szárnyakat szerkesztett, a miknek segítségével sikerült is repülnie. A vakmerő embert *Besnier*-nek hívták s kísérleteit 1768-ban, tehát tizenöt évvel a *Mongolfier* testvérek előtt végezte.

Az első léghajó, a mely utasokat vitt magával, 1783 szeptember 19-ikén szállott föl a *versailles*-i kastély nagy udvarán, a királyi család jelenlétében. Köröskörül mintegy százötven ezer ember bámulta a hatalmas gömböt, a melynek alján a gondolat egy — ketrecz pótolta. A ketreczben voltak az utasok: egy kecskebák, egy macska és egy kacsa. Nyolcz percz múltán a három történelmi nevezetességű személyiség szerencsésen ismét földet ért. XVI. Lajos eme próba után nagyon megbecsülte a *Mongolfier* családot. Az egyiket, *Istvánt* kitüntette a Szent Mihály-rendjellel, a másikat, *Józsefnek* ezerfrankos évjáradékot biztosított. Apjukat pedig, a nagy papírgyárost, a ki anyagi áldozatokkal lehetővé tette

fiainak a kísérletezést, nemesi oklevéllel ruházta föl a király. A jelszó, a mit választott, valóban illett a frissen nemesített családnak: *Sic itur ad astra*.

Hogy azonban emberek is reabizák életüket a veszedelmes alkotányra, azt senkinek a sürgetésére sem akarta megengedni a szerencsétlen király, a ki nyilván inkább a lelken viselte alattvalói életét, mint azok az övét. Végre is annyit megengedett, hogy két halálra ítél gonoszlevő fölszálljon. Azoknak is kegyelmet ígért arra az esetre, ha elevenen kerülnek vissza a földre. Mind a mellett is két francia nemes, *Philâtre de Rozier* és *d'Arlandes* márki nagynehezen elérte, hogy a király jóváhagyását adta egy kísérlethez. Páris mellett, *Chateau de la Muette*-ben 1783 november 12-ikén emelkedett föl a pompás léghajó a két utassal. Az indulás helyén látható tűz a gömb levegőjének a hevítésére szolgált. Tűz égelt egyébként magán a léghajón is, hogy a gömbben lévő levegő gyors lehűlését meggátolja. Ilyenformán megérthető, miért tartotta annyira veszedelmesnek XVI. Lajos az új sportot. Egy évvel később különben egészen el is tiltották az ilyen gömbökkel való kísérletezést, a végbement tömérdek szerencsétlenség miatt.

Mindazonáltal, a nehézségek ellenére is, évről-évre nagyobb lett a haladás a léghajózás

Nagy Sándor: Sakuntala. (Gobelin.)

... a "GÖDÖLLŐK" KIÁLLÍTÁSA A NEMZETI SZALONBAN.

AZ ÉJSZAKI SARK KÖZELÉBEN.

COOK FÉNYKÉPEI ÉJSZAKSARKI UTAZÁSÁRÓL.

NAP A SARKVIDÉKEN.

terén. Blanchard és Jeffries 1785 január 7-ikén átrepültek a La Manche csatornát, Carra pedig egy valóban genialis tervet készít, egyesítve a gömböt egy a mai repülőgépekhez hasonlatos szerkezettel.

A legesodálatosabb és legmegkapóbb azonban, hogy több mint négyszáz évvel ezelőtt élt egy ember, a ki a repülés föltételeit és elveit mindenkit megelőzve, kétségtelen igazsággal megállapította. Ez az ember Leonardo da Vinci, a kit a piktorok a legnagyobb piktornak, a freskófestők a legnagyobb freskófestőnek, az építésszerek a legnagyobb építésznek, a matematikusok a legnagyobb matematikusnak neveznek, s a ki megzafolhatatlanul első fölfedezője a — repülőgépeknek is. Az a teória, a melyet Leonardo a repülésről alkotott, megfigyeléseinek pontossága, következtetéseinek genialitása révén szinte bámulatba ejtő, megdönbőlve, hogy ő a madarak repüléséről fölvett ezernyi rajzát nem a fotografáló gép villámgyors megörögzítő erejével hozta létre. Ő volt az első, a ki — a technikai ismeretek fejlődését több százszázaddal megelőzve — felismerte, hogy a *suly* nem akadály, hanem ellenkezően, jelentős előmozdítója a repülésnek, a minthogy a madár is azért képes repülni, mert nehezebb a levegőnél s így nem játékszere annak és épen súlyánál fogva ellentállást is tudhat kifejteni.

Helytelen föltevés az, hogy Leonardo csupán két szárnyat akart volna létrehozni s azt a testhez erősítve, ilyenformán repülni. Ez a téves hit valószínűen onnan eredt, hogy a hagyomány szerint Leonardo mechanikusa, *Zorastro da Peretola* egy izben, a mikor gazdája távol volt, magára csatolta a két szárnyat, megkísérelte a repülést és szerencsésen össze is törte a bordáit. Nem a szárny, hanem a saját bordáit. Leonardo da Vinci tömérdek rajzából és vázlatából megállapíthatóan egy valódi repülőgépet tervezett, mintegy harmincz karnyi hosszúságú szerkezetet, a mely hihetetlenül közel rokonságot mutat a mai legtekélyesebb aeroplánokkal. Azt is jól tudta Leonardo, hogy egy ily gép mozgathatóságához kevés az emberi kar ereje s épen ezért mesterséges hajtórőről gondoskodott. Elmesél egybeszerkesztett fémcsavarok, fogaskerekek feszítő erejét akarta fölhasználni, mintegy megalkotva a mai ötvenhatvan lóerős motorok egy előhírnökét. S épen ennél a kérdésnél, a hajtórő kérdésénél vált meddővé Leonardo küzdelme. Nem rendelkezhetett sem a gőz, sem a villamosság, még kevésbé a robbanó anyagok által létrehozható erővel. Elméletben megalkotta a repülő gépet; rajzai csodás hasonlóságot mutatnak a mai szerkezetekkel s Olaszország tudósai tervezik is, sőt tervezték már az 1906-iki milánói világkiállításra is, Leonardo aeroplánjának a

megalkotását, úgy a mint azt a reneszánsz legnagyobb lángelméje elképzelte. A kegyelet s az okosság egyképen sürgeti ennek a tervnek a megvalósítását. F-r A-r.

TENGERENTÚLI MENYASSZONY.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Daniel Lesueur. — Fordította M. Hrabovszky Júlia.

Ugyanaz, ugyanannak.

Marguerites-villa, aug. 2.

Kedves néném!

Panaszkodom, hogy nem írok neked a pénzkérdésről és nem is teszek neked említést arról a híres gyámi számadásról, a mi végett — mint mondom — Franciaországba jöttem.

Bocsáss meg, ha ellentmondok neked, de én ezt azt utat kissé az apám kedvéért is tettem meg. Ezt be kell ösmerned.

Igazságos vagy irántam ama tekintetben, hogy az anyagi érdek közönyös előttem, túlságosan is az. De te ebből azt következtetted, hogy befognak, kihasználnak.

Kérlek édes néném vond vissza e szavakat, mert azok, a mi az atyámat illeti, nagyon igazságtalanok. Neki nincs is szüksége ilyesmire, miután felhatalmaztam őt vagyonomat úgy a multban, jelenben, mint a jövőben sajátjaként tekinteni.

Ezt mindjárt megmondtam neki mikor fedeztem, miért zavart velem szemben. Ő egy kritikus pillanatban, kétféle kötelesség között állva, azt hitte, kölcsön vehet vagyonomból egy nagyobb összeget. Azt remélte, visszafizetheti majd azt, de nem képes erre. Teljesen felmentettem őt kötelezettsége alól. Helyeslem a mit tett. Miután tudni akarjátok a valót és ehhez az irántam való jószágok és nézetek révén jogotok van, elmondom azt nektek. Ha ki akartam térni ez alól, csak is azért tettem, mert nem akartam ismét előtérbe hozni azt, a ki annyira ellenszenves előttem néném, hogy felrovd neki még azt a rosztat is, a mit én mondtam neked róla, pedig én túloztam — szememre is hányom ezt magamnak — csak azért, hogy megnyugtassalak.

Cleriot Max különben most távolabb áll tőlem mint valaha. Anyja és közöttem végzetes ki-magyarázás történt, a melyben a szebbik szerep nem nekem jutott. Ha mostohaanyám ismételte Max előtt túlhevés szavaimat, melyek kicsúsztak a számon — a mit, tekeintve gyenge jellemét, hiszek — ez a fiú, a ki nagyon büszke (erről meg vagyok győződve) soha sem lesz többé a férjem és ha most már én kérném őt térdén állva is. Minden esetre felháborodásomban szól-

tam, a minek okát majd elmondok neked, és túlságosan elhagytam magamat ragadtatni. De a helyrehozhatatlan megtörtént; nem lehet azon segíteni többé.

Mindenek előtt elmondom neked, mit volt kénytelen apám elmondani nekem, mikor gyámi számadásait átadta. A fiatal amerikai leány szabadságával fogom kifejezni magamat, nem tettem szenteskedő honfitársom, a kis fehér libuskák, képtelen. szinlelt tudatlanságát.

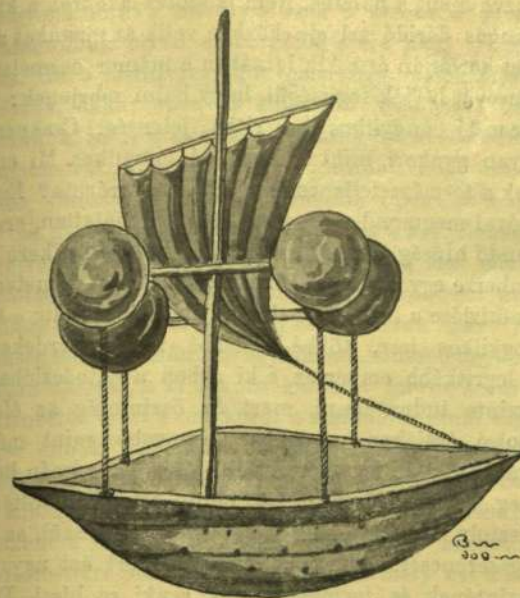
Maxnak, mielőtt három évi katonai szolgálatát megtette, «liaison»-ja volt, mint Franciaországban mondják. Igen... mit akarsz? Húsz éves korában már mutatkoztak rossz hajlamai az úrfinak. A fiatal nőszemély, a kinek társadalmi állását bizonyára kitaláld, Gautier Margit-féle teremtes volt (lásd? miért engedtetek, hogy Dumas Kaméliás hölgyét elolvassam? Ha csak titokban nyelem el, miként az francia kislány létemre dukált volna, most nem meném előttem ezt a hasonlatot megköcskázatni).

Az a szegény teremtes belebolondult mostoha-fivérembe. Te ezek után majd még jobban fogsz féltetni a férfi csábok veszélyétől. Nálam ellenkezően hatott, annyira undorítónak találtam e kalandot. Az az üresfejű szép fiú, sajátzerői szemeiben a rosztat visszatartott vágyak lángjával, könnyen lehetett ideálja egy grizettenek. Mert a regényes hajlamu leány, hogy hű maradjon hozzá, grizette lett, lemondott a fényűzésről, a szegényteljes keresetről és ismét kezé vette az egykoron eldobott tűt.

De nem talált elegendő munkát, a legnagyobb nyomorba jutott és meg akarta magát ölni szén-gözzel. De a szomszédok még idejekorán megmentették őt a haláltól. Max a lovas kaszányájába értesült e drámáról. Ejjel átvette magát a falon és megszökött a kaszányából a kedveséhez. Nemi szerelemből, — a következmények megmutatták — de rosztat értelmezett kötelességerzetből. Kijelentette a leánynak, hogy elhagyja vele Franciaországot és dolgozni fog érte. Toreádor, lóidomító lesz, vagy más valami nyaktörő keresethez fog, mert máshoz nem ért és nincs is kedve. A leány visszautasította ajánlatát. De ő nem tágitott. A vitaközs két napig tartott.

Ezalatt egy zsandár Maxot mint katonaszökevényt kereste szüleinél. Elképzelheted az ijedel-müket. Nem tudták honnan kerítsék elő a fiút. Apám és mostohám olyanok voltak, mint az örültek.

De egyszerre megjelenik nálunk a kis munká-leány, elmondja nekik, hogy az egész bajnak ő volt akaratlanul az okozója, Max nála rejtőzik és ő a tudtán kívül elmondani jött ezt. Kész mindenben engedelmeskedniök, eltűnik, megtesz mindent, a mi szülem akarnak, csak az

PADRE LANE «LÉGHAJÓJA».

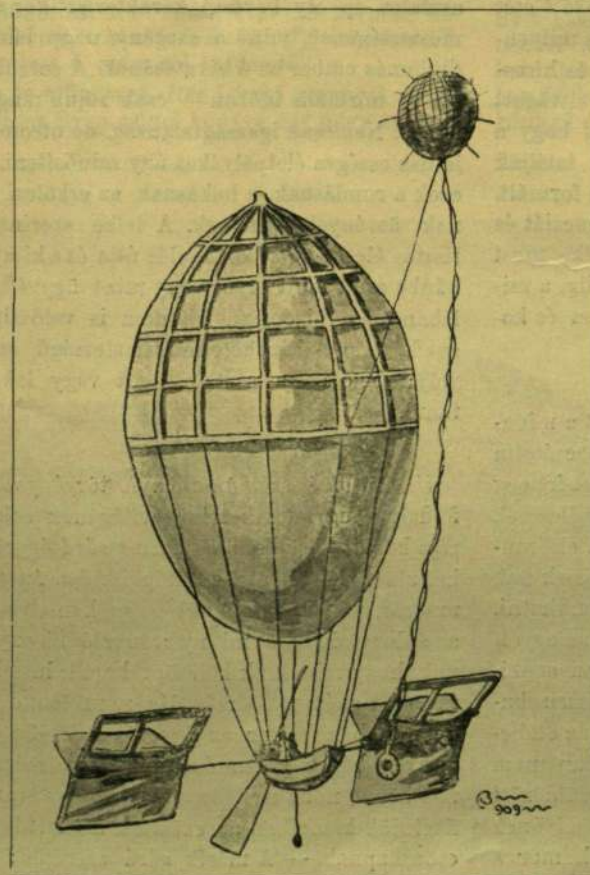
a kit szeret, ne legyen szerencsétlen az ő hibája folytán.

Papa felkeresi Maxot. Nagy jelenet van közöttük: szemrehányások, ellágyulás. «Meg akarod ölni az anyádat, te szerencsétlen gyermek!» Elképzelhetjük, miként volt. A vége az lett, hogy papa megígerte biztosítani a grizette jövőjét, ha Cleriot lovas vizsátér a kaszányába és nem hagyja el azt többé, csak az ajtón át és azt is csak ha engedélyre lesz rá.

Maxot nem volt könnyű lebeszélni tervéről, mert gyűlölte a fegyelmet, nagyon csábítónak találta a szökés és cigányélet perspektíváját. De a gondolat, hogy távol lesz hazájától, nem ölelheti meg az anyját, a mikor akarná, visszatartotta őt a végzetes lépéstől. Ujra felvette egyenruháját, a mi rettenetes kelepcze volt számára, mert folyton ki volt téve ama kísértésnek, arczul ütni a szemtelen altsiztet, a ki folyton meghazudtolta őt előljárói előtt és gombáskodott vele.

Miután a szökése nem tartott huzamosabb ideig, hogy botrányt idézzon elő, az ezredes elnéző volt a jó családból származó fiatalember iránt, a kinek merészsége titokban tetszett neki. A bűnöst választani engedte egy hónapi börtön vagy az áthelyezés között, egy veszélyes állomásra, Algir határára.

Felesleges mondanom, hogy Max nagy lelkesedéssel az utóbbit választotta, nem mint büntetést, de mint nem remélt kegyet. Afrikában

CATRA LÉGHAJÓJA.

Max kitüntette magát, több izben dicséretet nyert a napi parancs alatt, mert abban a kalandos életben az ő hibái jó tulajdonságokká váltak.

De olyan eszmékkel tért vissza onnan, a melyek folytán most kevésbé, mint valaha, illik bele civilizált életünkbe. Ezen hosszas elbeszélésnek csak egy célja volt: hogy megmagyarázza nektek, minő kivételes és csupán egyet-len alkalommal érezte magát papa felhatalmazva hozzányúlni vagyonomhoz. Nehány ezer frankot vett ki pénzből, hogy egy kis kereskedést vásároljon azon szegény leány számára, a ki felfedte előtte Max terveit és tartózkodási helyét és ezáltal mindenestre megmentette őt. Később már tekintélyesebb összeget kölcsönzött tőlem, a mit a kisasszony kiházasítására fordított, miután az megvizsgálatódott és férjhez ment egy derék emberhez, a kivel a gyarmatokra utazott.

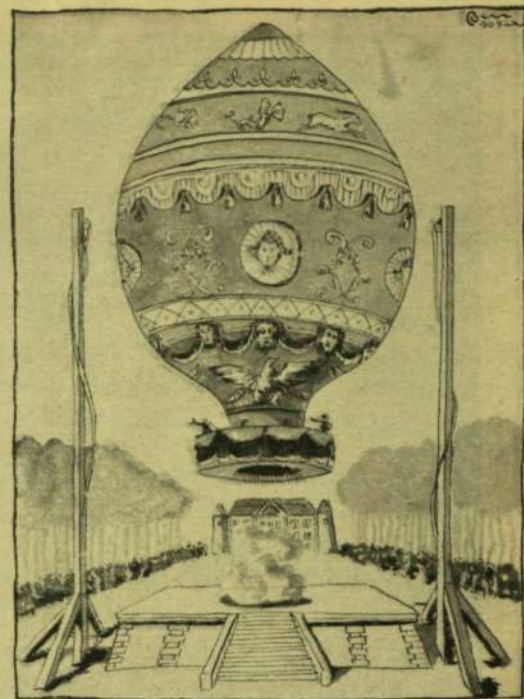
Ez igazságos és jószágos cselekedet volt atyámtól. De azon időben a hozzánk intézett leveleiben tett célzások a gondokra, az áldozatokra, a melyeket Maxért hozni kénytelen, a kényszerhelyzetre, mely tetteit irányítja, azt a hitet ébresztette bennetek, hogy mostoha fia iránti gyengesége odáig vitte, hogy Max kicsapongásait az én pénzzel támogattja. Utolsó levélben egy szó azt mutatja, hogy még mindig azon hitben vagy. El kellett tehát mondanom neked, miként állnak a dolgok.

Elengedni atyámnak e kis adósságot és felajánlani neki a Marguerites villát, a mit annyira szeret, ebből állott szeretetem nagyon közep-szerű bizonyítéka, a mi nem is kerül áldozatomba, minthogy gazdag vagyok és még gazdagabb leszek most egyrészt atyám szeretete, másrészt Regináld bácsi fáradhatatlan munkássága által.

És te, nénikém, bizonyára jól elhelyezve fogod találni e pénzt, ha megtudod, hogy ezáltal megszabadultam a házastási kísérletek alól, a melyek egészen ok nélkül annyira nyugtalanítottak.

En tényleg papa elmondott történetének benyomása alatt álltam és kissé ideges lettem e feszélyező vallomás után, a melyben a fiatal úr szenvedélyeiről nagyon is nyíltan volt szó, mikor mostoha anyámnak az a szerencsétlen inspirációja támadt, első izben nyíltan beszélni velem.

Gyermekek, behízoló hangján, behálozó kedvességével elmondta nekem, minő szép álom lenne az, ha én tényleg az ő leányává lennék és kezdte nekem Max fiát a legragyogóbb színekkel lefesteni. Szerinte Max egy félreismerlt lény, a kinél meleg, érző szív dobog a kissé nyers külső alatt és nagyon intelligens fiú,

AZ ELSŐ LÉGHAJÓ, MELÝ UTASOKKAL FELSZÁLLT.

daczára, hogy irtózik a könyvektől, a mi által bemagolt műveltségre tehetne szert.

«Ha semmire sem való a mi társadalmunkban — állította — a hol csak diplomákkal érhet el az ember valamit, nagy hasznát lehetne látni, sőt hírnévre is tehetne ő szert talán, ha megengedném neki, hogy hajlamát kövesse.

— És mihez lenne hajlama? — kérdeztem.

— Idegen világrészekben kutatásokat szeretne végezni, expedíciókat vezetni. De megígérttem vele, hogy megvárja a haláloamat. Nem tudom elviselni a válás gondolatát, ha az veszélylyel jár fiam számára. És ő sokkal jobban szeret, semhogy akaratom ellenére is elhagyna. És mégis örökös félelemben élek.

— És azt képzeli, hogy ha Max megházasod-nék, megállapodnék?

Fanteuilné naívu válaszolta:

— Igen. Főleg olyan házasságban, a hol alkalmá lenne túlságos erejét, a nagy vagyonnal járó, szórakoztató tevékenységben használni el. Lovai lennének neki, a ki úgy lovagol, mint egy felisten, csónakja helyett yachtja. Nem emésztene magát egy irodában, távoli expedi-ciókról álmodva!... Oh, ezek az álmódzások megijesztenek. Mikor úgy maga elé nézve látom

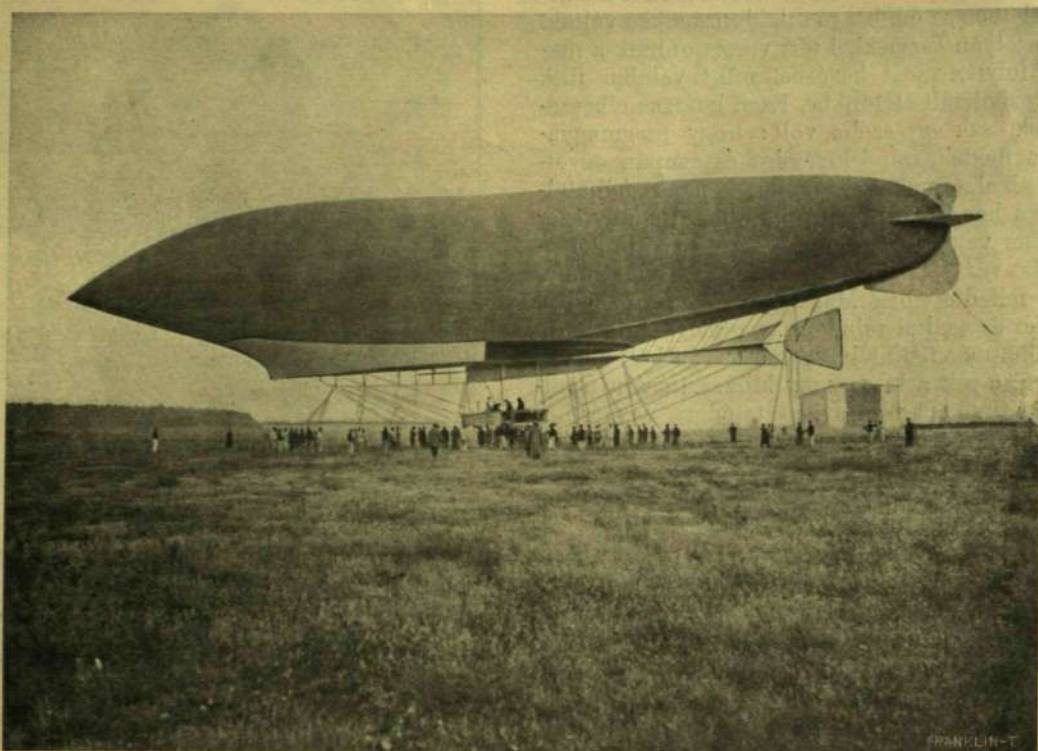
BESNIER REPÜLŐGÉPE.

AZ EXPEDICÍÓ A GRINELL-FÖLDÖN.

COOK FÉNYKÉPEI ÉJSZAKSARKI UTAZÁSÁRÓL.

«A MAGASSÁG RAJONGÓI» CZÍMŰ KÖZLEMÉNYHEZ.

A „REPUBLIQUE” FRANCZIA KORMÁNYOZHATÓ LÉGHAJÓ, MELY LEZUHANT, S NÉGY UTASA ELPUSZTULT.

öt, mindig remegek, hogy egyszerre csak megszólal és kijelenti nekem távozását.

Ez a rendkívüli ösztint beszéd még csak fokozta ideges állapotomat.

Papa csak az előbb beszélt volt nekem Max szerelmi kalandjáról. Most pedig az anya naivul kimutatta nekem, minő keveset számít az ő családi tervükben az én személyes boldogságom. Másrészt pedig semmi sem sejtette velem, hogy családi gondjainak hőse még olyan kis vonzalmat is érezne irántam, mint egykoron érzélgős griseteteje iránt érzett. Ellenkezőleg ő a szülei bízta, hogy udvaroljanak nekem helyette ő pedig ha szól hozzám, csak kritizál.

Más kedélyhangulatban talán több kímélettel utasítottam volna vissza a megiszteltetést, Cle-riot Max felesége lenni. Szerencsétlen véletlen folytán azonban lehetőleg rosszul voltam dispo-nálva és mostohaanyámnak ezt feleltem:

— Miután a pénz olyan lényeges a fiánál, évi járadékot adhatok neki. Az anyagiakkal már rendbehoztam a szívügyeit. Most még ezen tekintetben is a rendelkezésére állok. De ne kívánja tőlem, hogy a felesége legyek. Sőt arra kell önt kérnem, ne beszéljen erről nekem soha többé.

Mostohaanyám felkiáltott, egy mozdulatot tett és olyan kétségbeesett pillantást vetett reám, hogy némi lelki-furdalást éreztem. Végre könnyekben tört ki. De kimentem a szobából, a nélkül, hogy kísérletet tettem volna meg-vigasztalására.

Ez a kis jelenet négy nap előtt történt. Csá-ládi életünk a rendes mederben folyik tovább. Sem a papa, sem a felesége nem érintették többé a kényes tárgyat, Tudják elhatározásomat és érzik, hogy megingathatlan vagyok. Ezt akartam. A mi pedig Max heveskedéseit és gúnyolódásait illeti, azok annyira kiélesedtek, hogy minden okom van hinni, miszerint anyja ismételte előtte a szavaimat. De ezzel nem sokat törődöm.

Titokban sajnálom ugyan, hogy messzebb mentem mint akartam volna, de ez a sajnálatom semmi, ha arra gondolok, hogy ezáltal áttör-heten választást emeltem köztünk és téged megnyugtatt a dolgok ekkénti állása.

Remélem Darling néni, jövő leveledben majd elmondod mi újság New-Yorkban és inkább magatokról beszélsz, mintsem tárgyalanná vált dolgok miatt korholsz és figyelmeztetsz.

Különbö már úgy sem fogok sokáig itt ma-radni és óhajdok szerint előre meghatározom visszatérésem időpontját. Azt hiszem, karácsony-kor nálátok leszek.

A nyarat a Marguerites-villában fejezzük be, két hónapot Párisban töltök, hogy megismerjem kissé a fővárost és néhány másolatot készí-tsek a Louvreban. Ez az én tervem.

Tetszik? Megnyugtát?

Ezer csókot küld kis

(Folytatása következik.)

Maged.

A HÉTRŐL.

Donáth Gyula, a ki a héten halt meg ötven-kilenc esztendőskorában, nem tartozott a véső ama nagyjai közé, a kiknek külön fejezettel kell, hogy adózzék a művészet-történet: de határozottan igen tehetséges szobrász volt, sok szép, érdekes és gondolatában tartalmas monumentumot alkotott. De a hírességének leggazdagabb forrása nem a mű-vésze, hanem a furcsa, rossz magyar beszéde volt, a mit Donáth-nyelv-nek neveztek el. Erről a nyelvről összehasonlíthatatlanul többet írtak és beszéltek, mint a művészről és a legtökéletesebb alkotásáról se esett félsz szó, mint egy-egy tökéletes, furcsa, torz mondatáról. Donáth Gyulának meg kellett szoknia, hogy az emberek kíváncsiabbak egy-egy nyelvtani vagy magyarságbeli botlására, mint együttvéve valamennyi szobrára. Azok tették népszerűvé, a nevét ismertté, emlegetteté, őt magát érdekessé. A miben kevesebbet tudott másoknál, szinte elfeledtette az emberekkel azt, a miben többet tudott és kiválóbb volt náluk. Ez, akármennyi kacagás vette is körül, igazán tragikus sors, lel-kében némileg rokon Victor Hugo *Nevető emberé-nek* a tragikumával és a Donáth Gyula benső életét aligha tette olyan derűs, vidámmá, mint a milyen-nek kívülről látszott. Ő bizonyára egy más hie-ség, egy másfajta népszerűség ambíciójával vágott neki az életnek és aligha tette boldoggá, hogy a maga alakját az emberek érdekesebbnek találják azoknál az alakoknál, a melyeket az ő keze formált. A halála most megszüntette ezt a konkurencziát és a Donáth Gyula szobrának komoly értéke most már talán inkább szóhoz juthat, mint eddig, a mi-kor az emberek inkább az alkotójuk furcsa és ko-mikus hangzású szavait lesték.

*

A póz. Egy vidéki színész öngyilkos lett a miná-pában. Mielőtt azonban a halántékába bocsátotta volna a gyilkos golyót: egy humoros levelet írt egy barátjának. Egy levelet tele színjátékkal, élcezzel, tréfás kádenciákkal. Hogy az élcezek nem elsőran-gúak és a humora meglehetősen erőtetettnek hat, ez nem nagyon csodálni való, sőt elmondhatni, hogy az egész levélben ez az erőtetettség az egyet-len, a mi — természetes. A halála órájában senki-től se lehet követelni, hogy a humora frissen bu-zogjon és kitűnő vicceket mondjon. Sőt az embe-rek ezekben a pillanatokban egyáltalában nem szoktak viccelni. Mire a szegény, sorsuldózott ember eljut oda, hogy a fegyver csövét a szívének vagy a halántékának fordítja: a jókedv, a humor, a tréfáló hajlandóság már rég kifogyott a podgyászából. Ezt már megette a csalódás, a bukás, a keserű-ség és a reménytelenség. És mégis ez a szegény színész nem volt az egyetlen öngyilkos, a ki tréfál-

kozva ment a halálba. Nem is szólva azokról, a kik hangos dárídó zsvajja közben vetik át magukat az élet korlátján és a kik igazában a mámor eszmélet-lenségét hívják segítségül, hogy halni merjenek: a vicező öngyilkos se ritka jelenség. Csaknem olyan gyakori, mint a filozófáló öngyilkos. Mi en-nek a természetellenességnek a magyarázata? Egy szóval megmondva: a póz. Az a kiirthatatlan, ere-dendő hiúság, a mely az érdekes helyzetbe kerülő emberre egy olyan viselkedést parancsol, a melyet az ő izlése a leghatásosabbnak ítél. Már pedig a ki öngyilkos lesz, többé-kevésbé mindig érdekes. A legritkább ember az, a ki ebben a szituációban őszinte tudna lenni, mert az őszinteség az élet utolsó órájában se sokkal könnyebb, mint más órákban. A ki fegyverezettebb lélek, az némán hal meg. A ki vicezel, mikor előtte fekszik a töltött pisztoly, a melylyel az életét kioltani készül, az a legszerencsétlenebb pózt választja, mert ezt ugyan őszintének és természetesnek senki se hiszi. De ez is csak — következetesség. Mert a kik ügyesen tudnak pózolni, azoknak nem kell öngyilkossá len-niük. Azok igen jól elboldogulnak az életben.

*

Doktor urak. Egy hét leforgása alatt két doktor urat vittek hűvörsre Budapesten, a kik közül az egyik a jogi, a másik az orvosi tudománynak a tu-dora. Mind a kettő gonoszul, tiltott módon kama-toztatta a tudományát. Minálunk igen nagy az ál-talánosító hajlandóság, a mely az egyének cselek-véseiben szélesebb rétegek helyzetének karakterisz-tikus jelenségeit vagy tüneteit látja és ezeket e szerint miltatja. A két diplomás bűnös esete nyomán már olvastunk cikkeket a *diploma csődjéről* és figyelmeztetéseket a szülőkhöz meg az ifjakhoz a pályaválasztás tekintetében. Bizonys, hogy miná-lunk se az ügyvéd, se az orvosi kar anyagi helyze-tét ezeknek a pályáknak egész területén és kivétel nélkül kifogástalannak mondani nem lehet. Van ügyvéd is, orvos is, a kinek a diplomája nem ad kellő megélhetést: de hol az a pálya, hivatás vagy mesterség, a melynek ne lennének családottjai, szűkölködői és elesettjei? Mindenféle hivatásban vannak szerencsések és ügyesek, a kik kitűnően boldogulnak, az elégnél is többet keresnek, vagyont és gazdagságot gyűjtenek: viszont vannak szeren-csétlenek és ügyetlenek, a kik ugyanazon az úton vergődve botorkálnak, nyomorognak, még a napi kenyérnek is híjával vannak. De a mint például az asztaloságnak vagy lakatoságnak nem privilé-giuma vagy velejárója a szegénység, a diplomás pá-lyáknak se privilégiuma, hogy okvetlenül boldo-guljon rajtuk az ember. A szegény vagy bűnbeesett asztalos ép oly kevéssé karakterisztikona a maga mesterségének, mint a szegény nagy bűnbe esett diplomás ember az ő hivatásának. A sorsuk, az ese-tük — normális időben — csak rájuk magukra jel-lenző. Nemcsak igazságtalanság, de otromba sértés is tisztességes életpályákat úgy minősíteni, mint ha ezek a romlásnak, a bukásnak, az erkölcsi elomlá-snak ösvényei lennének. A lelke szerint minden tisztas életpálya a boldogulás útja és a ki nyomorba, bűnbe esett mint orvos vagy mint ügyvéd, egyálta-lában nem bizonyos, sőt nem is valószínű, hogy gazdag vagy érinthetetlen tisztességű ember lett volna belőle, ha asztalossgót vagy lakatossgót tanul.

*

Uzsorások és szélhámosok. A törvényszéki rovat fájdalom ugyancsak népes világának sokféle figu-rája között körülbelül egyforma sűrűséggel szerepel két alak. Két végtelen a képviselője. Az egyik: az uzsorás, a ki hihetetlenül nagy kamatra ad pénzt az áldozatainak, a mi nyilvánvaló bizonyossága an-nak, hogy minálunk kölcsönt kapni, hitelhez jutni föltötte nehéz mesterség. Ha nem lenne ilyen na-gyon nehéz, akkor az uzsorások cözhe se lenne annyira népes és az áldozatok se nyűzsögnék őket úgy körül, noha nyilván tudják, hogy aranyat kell fizetniük kamatban az ezüstért, a mit tőkének köl-csön kapnak. — A másik sűrű szereplő: a szélhá-mos, a ki nemcsak, hogy kamatot nem fizet a pénz után, a melyet a gazdájától kicsirol, hanem a tőkét se téríti vissza. Ezeknek a száma az uzsorásokénál nem kisebb és az uzsorások forgó tőkéje is aligha

nagyobb, mint a mennyit ezek a svihákok össze-harócsolnak olyan emberektől, a kik nem uzsorá-sok. Ha a szélhámosságok gazdasági statisztikáját nézzük, akkor éppen az ellenkező tanulságra kell jönnünk, mint a mit az uzsorások garázdálkodása demonstrál. Azt kell ugyanis hinnünk, hogy miná-lunk valóssággal az utcán fekszik a pénz és maga a vak naivság az egyetlen csőze. Ez a két jelenség, illetve két tanulság szemelláthatólag éles ellen-tétben van egymással és mintha kölcsönösen cza-folnák egymást. Ez azonban csak látszat. A két je-lenség lelke harmónikus egymással. Nincsen ugyanis olyan uzsorás, a ki akkora kamatot merne kérni a kliensétől, mint a mekkorát a szélhámos kínál vagy ígér annak, a kinek a pénzt elszedi. Tulajdon-képen tehát az ő kötése is egy uzsoraművelet, azzal a különbséggel, hogy ez nem az adóst teszi tönkre, hanem a hitelezőt. Valami olyan ügyes közvetítő intézményre lenne tehát szükség, a mely ezt a két fajtát: az uzsorást meg a szélhámost összehozná egymással, illetve egymáshoz dirigálná. Ebben az esetben az uzsorások megkapnák — nem a pénzű-ket — hanem a mit megérdemelnek, a hiszékeny emberek pedig nem vesztenék el a vagyonukat.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Jó Pajtás. Sebők Zsigmond és Benedek Elek új gyermeklapjának, a *Jó Pajtás*nak most me-gjelent első száma fényes bizonyosság rá, hogy ez a nemzeti és kulturális nézőpontból igen jelentős vállalkozás gazdagon meg tud felelni kiadott pro-gramjának. Nem csak tudatában van annak, hogy egy kellő megértéssel, modern és hazafias szellem-ben szerkesztett gyermeklapnak mily fölbecsül-hetetlenül hasznos szerepe jut a jövő generáció lelkének megművelésében, hanem inponáló késé-séget is gyűjtött e szerep tökéletes betöltésére. A nemzeti irodalom elsőrangú erői álltak a zászlaja alá és már az első szám tetejében viszi a szepet a gyermek lelkének, értelmének, kíváncsiságának, játékos kedvének. Sebők Zsigmond, a szerkesztő, a *Mecskő úr* példátlanul népszerű alakjának meg-teremtője most *Dörmögő Dörmötört* indítja új hódí-tásra, ugyancsak ő a költő *Zrínyi* ifjúságának le-írásával kezdi meg a *nagy emberek gyermekkorá-nak* elbeszélését. Benedek Elek két székelly diákok küld ország-látó útra. *Rákosi* Viktor vidám mesét mond, *Molnár* Ferencz tréfás szindarabbal kedves-kedik, *Schöpfung* Aladár a repülőgép csodáját ma-gyarázza, *Manno* Militiadesz a sportról tart elő-adást. Költeményeket az ags *Lévay* József, *Lipcey* Ádám és *Lampérth* Géza írtak. Munkatársai még a *Jó Pajtás*-nak legnagyobb élő írók: *Mikszáth* Kálmán, *Abrányi* Emil, *Kozma* Andor, *Radó* Antal, *Szöllősi* Zsigmond, *Sebestyén* Károly, *Sebők* Gyula. A tartalommal harmónikus a lap művészi díze is: illusztrációi, rajzai, tréfás képei elsőrangúak. A *Jó Pajtás* előfizetési ára: egész évre 10 korona, fél-évre 5 korona a kiadó *Franklin-Társulat*hoz IV. Egyetem-utca 4. szám alá küldendő.

Vallás és művészet. *Réz* László rozsnyói refor-mátus lelkész ilyen című könyve egy nagy appar-

SZŐLŐ-VÁSÁR A VÁMHÁZ ELŐTT.

tussal megírt és a témája minden viszonylatát fel-ölelő tanulmány, a mely a mellett érvel, hogy a református vallás külső megnyilvánulásában, a kultusz formáiban az asztetikai képnek, a művé-szetnek nagyobb szerepet adjanak, mint a mekkora most jut neki. A ridegségig terjedő puritán egysze-rűség is hat a lélekre, de *Réz* László azt bizonyítja, hogy ennél a kultusz külső formáiban és kereteiben alkalmazott művészi szép erősebb vonzású sőt köz-vetlenebb is a hatásában. A művészet értéke és a lelkekre való befolyásban megállapított érték és *Réz* László ez értéknek a maga egyházában való hasznosításáért száll síkra. A nagyon érdekes köny-vet a gömöri ref. egyházmegye testülete adta ki.

Eljön még az Isten! Alig van téma a világon, a melyet színdarabban, regényben, novellában any-nyszor földolgoztak volna, mint azt, a mely a *Szűcs* Jenő regényének a gerinczét adja. Előíté-lek, elfogultságok és érzések harca, a mely ter-mészetesen a mindenható szerelem teljes és töké-letes diadalával ér véget. Ez a téma nem lett volna olyan kapóssá, ha nincs benne eredendő érdek-ség, a melynek mindig új szint és friss veretet tud adni az igazi író egyénisége. Nem is az érdekesség, hanem ez az egyéniség hiányzik, sajnos, a *Szűcs* Jenő munkájából. A históriájának nincsen levegője, az emberei papírosból valók és van egy közös nem jó tulajdonságuk: végtelenül hosszadalmasak. Any-nyit beszélnek, hogy cselekvésre már nem igen marad idejük. A mit a regényben megdicsér-hetünk: egy bizonyos folyamatosság, a mely azon-ban fájdalom, nem a képzeletnek csak a szavaknak könnyű és bő áradása.

Fél óra. *Király* Géza neve, a ki ezzel a czim-mel nem egészen egy tucsat úgynevezett „rajzot” adott ki egy vékony, sápadt kötetben, ismeretlen név az irodalomban és ez a könyve se alkalmas rá, hogy ismertté tegye. Érdektelen, lapos feltörténetek vannak benne vonfatottan és erőtlennül előadva. A mi föltűnik bennük: egy csomó súlyos magyar-talanság, annál bántóbb, mert a miattuk érzett bosszúságért a könyv semmivel se kárpótol be-nünk.

Uj könyvek:

Vallás és művészet. Irta *Réz* László, kiadta a gömöri református egyházmegye lelkési testülete. Rozsnyó.

Fél óra. *Rajzok*. Irta *Király* Géza. Mármaros-sziget.

Eljön még az Isten! Regény. Irta *Szűcs* Jenő. Miskolcz.

A „VASÁRNAPI UJSÁG”

56-ik évfolyama.

A *„Vasárnapi Ujság”* a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven s több mint ezer képpel, legjelesebb hazai íróink és művészeink közreműködésével jelen meg.

A *„Vasárnapi Ujság”* színes képmel-lékleteket is ad, több színben művésziileg ki-vitt képeket.

Előfizetési föltételeink:

A *„Vasárnapi Ujság”* negyedévre 4 korona, fél-évre 8 korona.

A *„Vasárnapi Ujság”* a *„Világkrónika”*-val negyedévre 4 korona 80 fillér, félévre 9 korona 60 fillér.

Az előfizetések a *„Vasárnapi Ujság”* kiadó-hivatalába, Budapesten, Egyetem utca 4. szám küldendő.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: *Perlaki* PER-LARY Géza földbirtokos, negyvennyolcas honvédhad-nagy életének 81-dik évében Pápan. — *SCHMIDT* LÁSZLÓ, negyvennyolcas honvédhuszár-hadnagy 80 éves korában Budapesten. — Idősb neczpáli JUSTH György, Turóc vármegye volt főispánja, 91 éves korában Neczpál községben. — Mesőkeresztesi BÓDIZ ELEMÉR 20 éves korában Davosban. — FAR-czADI SIMÓ LAJOS nagybirtokos, volt országgfűlési képviselő, az erdélyi református egyházkerület és dési református egyházmegye főgondnoka, szolnok-dobokamegyei virilista, a vaskorona-rend lovagja, 76 éves korában Blenkemézón. — STÓHA SZILÁRD ANTAL dr. premontrei kanonok, a kassai királyi konviktus kormányzója, a Ferencz József-rend tisztí keresztese, Kassa város iskolaszékének elnöke 68 éves korában Kassán. — RAFAICS RAJMOND dr. ba-

GYÜMÖLCS-VÁSÁR A DUNAPARTON.

Széjvédő.

OSÓKELLENEK MOZGALOM AMERIKÁBAN.

bolchai apát, egri kanonok, a Szent István-társulat tudományos és irodalmi osztályának tagja, 74 éves korában Egerben. — LÓRÁNT DEZSŐ újságíró Budapestben. Pár héttel ezelőtt egy mérges pattanás következtében vérmérgezést kapott, amely az erős szervezetű embert megölte. Az elhunyt, a ki 38 évet élt, özvegyet és két gyermeket hagyott hátra. — INSTRÖRIS ISTVÁN dr. aradmegyei főorvos, 56 éves korában Aradon. — DOKTOR HENRIK dr. orvos 70 éves korában Budapestben. — BOLVÁRY ANTAL nyug. járásbíró, ügyvéd, a mezővárosi takarékpénztár vezérigazgatója 90 éves korában Mezőtúron. — SELDENEC VILMOS báró százados, magyar testőr 46 éves korában Budapestben. — DÁVID ENDRE posta- és táviró-tanácsos, a porosz vaskorona-rend lovagja 60 éves korában Marosújváron. — MIKULICH GODOFRÉD nyug. államvasúti ellenőr 79 éves korában Rákospalotán. — KELECSÉNYI RUSZKA LÁSZLÓ királyi iparfelügyelő 32 éves korában Budapestben. — ZORKÓCZI ZORKÓCZY BÉLA 49 éves korában Mosonban. — GOLDBERGER SALAMON, a Fiume-kávéház tulajdonosa, Budapestben. — MAROSI ÁGOSTON, a Ganz-féle villamosági részvénytársaság tisztviselője 49 éves korában Budapestben. — BENEDIKTY ANDOR ügyvéd 70 éves korában Kiskőrösön.

BALÁZSY JÓZSEFNÉ, Balázs József munkási városi kórházi gondnok felesége, 51 éves korában

Munkácson. — STEINER TERÉZ 64 éves korában Budapestben. — ÖZV. BALÁZSFALVI KISS ISTVÁNNÉ dr.-né szül. Révay Margit 40 éves korában Lajosmizse községben. — IDŐSB. ASZALÓI RÉTHY KÁLMÁNNÉ, szül. Duha Emilia életének 50-dik évében Budapestben. — LÉVAY KOÓS GYULÁNNÉ, szül. makkai FABIÁN IZA 29 éves korában Kassán. — TÁHY ISTVÁNNÉ, szül. Petráss Irma állami tanítónő 41 éves korában Szolnokon.

EGYVELEG.

*A gégefő-tuberkulózis gyógyítása sugarakkal. — Brünings és Albrecht orvosok Freiburgban különféle sugarakkal kísérleteket végeztek egy tengeri malacnak mesterségesen betegg tett gégefőjén s arra az eredményre jutottak, hogy az eddig ismeretes sugarak közül csak a Röntgen-sugarak hatnak gyógyítólag a gégefő-tuberkulózissal szemben. (G. L.)

A magyar vendéglősök országos szövetségének tagjai a kongresszus második napján meglátogatták a TÖRLEY-féle budafoki pezsgőgyárat, hol Szenté Imre és Pfender Emil igazgatók fogadták a kongresszusi tagokat. A vendégek mielőtt megtekintették volna a gyártelepet — kegyeletüknek akartak áldozni és felkeresték a kastély hatalmas parkjában épült mauzóleumot, hol a gyártelep megalapítója Törley József nyugszik. Gundel József a szövetség nevében és Bokros Károly a nyugdíjintézet nevében kegyeletes szavakkal emlékeztek meg a gyár alapítójáról és megkoszorúzták sírját. A vendégek meghatottan távoztak a mauzóleumtól és a gyár kastélyába mentek, melynek impozáns előcsarnokában özvegy csantavéri Törley Józsefné fogadta a látogatókat. A látogatók ezután megtekintették a gyártelepet és a hozzátartozó impozáns méretű pinceszéket, csodálkozva szemléltek a minden ízében modern berendezést. A mint befejezték a gyártelep megtekintését, visszatértek a kastélyba, hol a gyönyörűen terített fehér asztalnál meszerű bankett várta már a pezsgőgyár vendégeit. Az első felköszöntőt Törley Józsefné mondotta, ki meghatottan mondott köszönetet vendégeinek a kegyeletért, hogy boldogult férje sírját és lelkes hangon magasztalta a gyár hatalmas energiájú urnóját és két kiváló igazgatóját.

A nagy Kristóf hajléktalan lett, s a míg a fővárosnál a fölött tanácskoznak, hogy a régi Pestnek ezen tipikus alakját hová helyezték, addig a régi ház helyén egy modern áruház épül, melynek földszinti helyiségeit Herzfeld Lajos cs. és kir. udvari szállító csipke- és női divatárú különlegességi üzlete bérelte

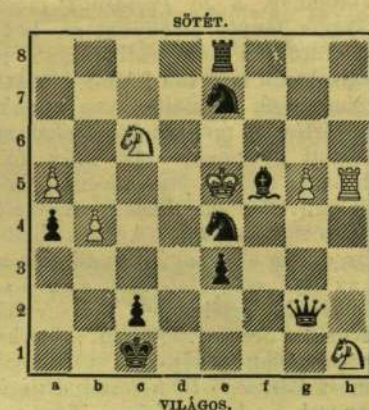
„Ne csókolj meg!”

OSÓKELLENEK MOZGALOM AMERIKÁBAN.

ki. Az előkelő hölgyközönség ezen előnyösen ismert bevásárlási telepe f. év november hó 1-től ideiglenesen Váci-utca 1. szám alatt lesz.

SAKKJÁTÉK.

A 2661. számú feladvány Behtiny O.-tól, Riga.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2642. sz. feladvány megfajtása Schuster Zsigmondtól.

1. b4-b5	Vb6xb5 +	2. ...	a. Kd5xc6
	(b, c, d, e)	3. d4-d5	+ matt.
2. He5-c4	+ Kd5xc4 (a)		
3. d4xc5	+ matt.		
b.			
1. ...	He5-e6	1. ...	H t. sz.
2. Vg4-e4	+ Kd5-d6	2. Vg4-g8	+ Kd5xd4
3. He5-f7	+ matt.	3. Vg8-e4	+ matt.
c.			
1. ...	Vb6xc6	1. ...	Vb6xa6
2. He5xc6	+ Kd5-c4	2. He5-d3	+ stb.
3. Bh5xc5	+ matt.		

Szerkesztői üzenetek.

Mária. Kocza. Lesütött szemmel. Mozog valami bennük, alaktalaul, ködösen, — csak a mozgás látszik, az nem, hogy mi mozog: költészet-e vagy csak üres akarás.

A legszébb álom. Mi nem találjuk legszebbnek, mert nem éreztük meg rajta az átélt valóság friss színeit. Vasárnap. A vers nem méltó a névhez, a mely alája van írva: üres és semmitmondó.

Itthon. Még sokat kell fejlődnie formában is, tartalomban is, hogy elfogadható dolgot tudjon írni.

Az alkonyat. Az utolsó versem, stb. Ha a maga mulatására ir ilyen verseket, nem tölti el rosszul az idejét, de arra, hogy újságba kinyomassák, nem való.

Szivünk. Gondolatok, stb. A mit gondolatnak képz, még csak nem is ötlet s a mit érzésnek akar bemutatni, száraz konstatálás.

KÉPTALÁNY.

A 36-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Nem kell a gyümölcsöért a fát levágni.

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.
Kiadóhivatal: Budapest, IV., Erzsébet-utca 4.

Első száma 1909 október hó elején jelen meg.

Szép · Tartalmas · Mulattató · Tanulságos.

JÓ PAJTÁS

munkatársai:

Benedek Elek,
Mikszáth Kálmán,
Molnár Ferenc,
Rákosi Viktor,
Sebők Zsigmond,
Schöplín Aladar,
Sebestyén Károly,
Szőlősi Zsigmond

s más jeles írók írnak
elbeszéléseket, meséket,
regényeket, cikliket.

JÓ PAJTÁS

munkatársai:

Ábrányi Emil,
Kozma Andor,
Lampérth Géza,
Lévay József,
Lipcsy Ádám,
Radó Antal

s más jeles költők írnak
szébbnél-szebb verseket.

JÓ PAJTÁS

képeit

jeles művészek rajzolják.

MEGJELEN MINDEN VASÁR NAP.

Az első szám rejtvényeinek megfejtői között harmincz jutalmat sorsolunk ki, melyek elcséje 220 kor., másodikika 60 kor., harmadika 24 kor. értékű.

Előfizetési ár: egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 20 fillér.

Mutatványosmat kiadatra mindenkinek
ingyen küld a kiadóhivatal.

A „JÓ PAJTÁS” kiadóhivatala

FRANKLIN-TÁRSULAT

Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.

FIÓK-KIADÓHIVATAL: Lampel-féle
könyvkereskedés VI. Andrássy-út 21.

SVAICZI SELYEM vámmentesen a hához!

Kérjen mintákat újdonságainkról, fekete, fehérben és színesben Eolienne, Cachemire, Shantung, Duchesse, Crêpe de Chine, Côté, Messaline, Mousseline 120 cm. széles, méterenként K 1.20 és felebb. Bármely és plüss ruhák és blúzoknál stb. ugyanígy hímzett blúzok és ruhák batiziban, szövetségben, vászonban és selyemben. Csakis szavatoltan szolid selyemszöveteket árulunk, közvetlen a magánvállalkozások bérmentese és elvámolva.

SCHWEIZER & Co., LUZERN U 24 (Svájc).

Selyemszövet kivétel. — Királyi udv. szállító.

A Bőr- és Lithion-tartalmú

gyógyforrás

Salvator

kitűnő sikerrel használják
vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmánál és köszvénynél, a cukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál.

Húgyhajtó hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető!
Teljesen tisztu!

Budapest főraktár Édeskút L. arad.

TÖRLEY

PEZSGŐ

Ifjú barátom, légy szíves és adj nekem egy doboz Fay-féle valódi sodeni ásvány-pastillát kölcsön. — hiszen tudom, hogy te mindig szoktál néhány dobozt magaddal vinni, ha utra kelsz. Én teljesen meghűltem, de megfellekzem, magamat Fay-féle valódi sodenival ellátom és csak holnap szerezhetem be azokat. A kis csukorkák valóságos csodákat művelnek nálam, minden meghűléssel hamarosan elbírunk és a gyomromnak is kiünne jól esne. Fay-féle valódi sodeni ásvány-pastillák kaphatók dobozokként 1 K 25-félt minden gyógyszer-tárban, drogeriában és ásványvízkereskedésben, utánzatok azonban határozottan viaszszalantandók! Vezérképviselet Ausztria-Magyarországra: W. Th. Guntzert, Wien IV/1, Grosse Neugasse 27.

Ha őszül a haja,

ne használjon mást, mint a

„STELLA”-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer,
mely a haj eredeti színeit adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca
sarkán.

Hirdetések

felvételnek Blockner I. hirdető-
irodájában, Bpest, IV., Sütő-u. 6.

Ha fáj a feje

ne tévózzék, hanem

használjon azonnal

Beretvás pastillát

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára 1 korona 20 fillér. — Kapható minden gyógyszerárban.
Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesztén. * * * * * Orvosok által ajánlva. — Három doboznál ingyen postal szállítást.

Törley József mauzóleum, a melynél a magyar vendéglősök országos szövetségének tagjai megjelentek, hogy ott a Törley pezsgőgyár híres megalapítója emlékének bódoljanak és sírját megkoszorúzzák.

Százásokat, ezreseket költöttek a francia és angol hölgyek szépitőszerekre addig, míg nem ismerték a Diana-krém és Diana-szappan

elsőrendő bőrápoló: tüneményes hatását, különösen a **szeplők és pattanások** eltüntetésénél. Ma már azonban teljesen tudatában vannak annak, hogy a Diana-krém és Diana-szappan lemossa a szeplőt és pattanást az arczról és kezéről. :: :: :: ::

VEGYÉSZI VELEMÉNYEK.

BIZONYÍTÁNY.

Ezennel bizonyítom, hogy az Erényi Béla budapesti gyógyszerész ur által forgalomba hozott Diana-krém és Diana-szappan megvizsgáltam és megállapítottam, hogy ezek a bőrre semminemű ártalmas alkatrészeket nem tartalmaznak. Vegyi összetételükről ítélve, úgy az arc- mint kéz bőrre finomító és tisztítószert legjobban ajánlhatom.

Budapest, 1907 március 18.

Dr. TELBISZ JANOS,
kir. keresk. és váltótörvényszéki hites vegyész.

BIZONYÍTÁNY.

Alóírtott ezennel bizonyítom, hogy az Erényi Béla gyógyszerész ur, budapesti lakosától bemutatott Diana-szappant, Diana-krémet megvizsgálva, azokban fémmerseket, márkákat vagy külső használatkor ártalmas egyéb anyagokat nem találtam, miért is nevezett széplő-, bőr- és hajápolószerek ártalmatlannak és így használatuk ellen kifogás nem emelhető.

Kelt Budapesten, 1905 március 15.

Nyilvános vegyikísérleti állomás
Dr. NEUMANN ZSIGMOND m. p.
kir. keresk. és váltótörvényszéki hites vegyész.

DIANA-PUDER

pedig arról nevezetes, hogy az arczon egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan; amennyiben pedig teljesen ártalmatlan szerekből van összeállítva, ki van zárva a láthatósága a kékes-színű arcbőrnek, amely szín olyan nők arczán látható, kik ártalmas összetételű pudert használnak.

Egy üvegtégely Diana-krém (nappali és éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill.
Egy üvegtégely Diana-krém (csak éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill.

Egy nagy darab Diana-szappan 1 kor. 50 fill.
Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsá, vagy sárga színben) 1 kor. 50 fill.

Kapható egész Európában a gyógyszertárakban, drogériákban és parfümeriákban. Aki nem tudja saját helységében beszerezni az rendelje meg a központból:

ERÉNYI BÉLA gyógyszerész Budapest, Károly-körut 5.

(A legkisebb megrendelés is fordulópóstaival utánvétellel eszközölhető.)

MAGYARON ELŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB NÍRNEVŐ ÓRAÜZLETE.

Alapítva 1847.

Brausweller János

Szeged, Cs. és kir. kizárólagos szab. chronometer és műm. Rt. által a remontoir ingázatnak stb. stb.

ÓRAK, EKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZELETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközölhetők.

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölesön R-T.

Kredit: VI., Andrassy-ut 5 sz. a. (maját házában).

Elfogadott részvények: 40 millió korona. Elfogadott betéteket, lezártított váltókat és előleget nyújt értékpapírokra.

M. kir. szab. oszt. sorjatek főeljárás helye: VI., Andrassy-ut 5. Készlet: Budapesti IV., Károly-körut 18. IV., Ferenciek tere 4. (Grányi-utca sarkán), VII., Király-utca 51., VIII., József-körut 3., VIII., Üllői-ut 1188

Szenvedő hölgyek és urak

ne mulasszák el legújabb árjegyzékem ingyen és bérmentve küldetése iránt hozzáam fordulni. E felelőbb hasznos, mintegy 3000 természetű ábrát tartalmazó könyvem mindenemű köztérre pontos leírása feltalálható. Minden altesti betegség ellen szolgáló hasznos, mely köldök és has-sér, vándorvess és hájasodás ellen előnyösen alkalmazható. Hölgyek számára pedig különösen beváltak az altesti támasztékú szülés előtti és utáni időszakokban.

Varrás nélküli gumihasznos, göröcs, eres csomok, viszárgátló, valamint dagadt és egyébként szenvedő lábakra a legalkalmasabb hatálya szer. Mérték szerinti elkészítését leg- juttatásában eszközöl.

Keleti J. orvosi műszer és testgyógyászati gépek Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17. Alapítva 1878. Telefon 13-76.

LOHR MÁRIA

Csipe-, vegyészeti tisztító és festőszeti intézete. Gyár: VIII., Baross-utca 85.

Fiókházak: IV., Eötvös-ut 6. VI., Andrassy-ut 16. VIII., József-körut 2. IX., Calvin-tér 9. V., Harmad- utca-utca 3. VI., Teréz-körut 39.

**** Előtti KRÖNFUSE. ****

Minden elővigyázatos férj felesége kényelmére **ROPS**-ot vesz.

Minden elővigyázatos feleség takarékoság szempontjából **ROPS**-ot használ.

Minden elővigyázatos apa családja életbiztonsága kedvéért csak **ROPS**-ot tőr.

Minden elővigyázatos anya tudja, hogy tűzveszély ki van zárva a **ROPS**-nál.

Ára Budapesten 4 korona.

Kapható minden jobb vasárú üzletben. Ha valahol nem kapható, sziveskedjék hozzánk fordulni.

Képes prospektus ingyen és bérmentve.

ROPS Fémáru Rész- vény-Társaság

Budapest, V., Váci-ut 74-77. sz.

DÁVID KÁROLY ÉS FIA

doboz-, papíru- és szab. fémkapocs-gyára

Budapest, I., Mészáros-utca 58. sz.

Telefonszám 41-48. Sürgőnyezim: Cartonage.

Gőserőre berendezve.

A magyar kir. dohányjövődék szállítója.

:: Napi gyártás 150,000 dohoz ::

MARGIT GYÓGY- FORRÁS

Beregmegye.

gyomor, belek, húgylóház és különösen a légző- szervek káros bántalmait igen jó hatást még . . . akkor is, ha vérzések esete forog fenn. . .

Megrendelhető: **EDESKUTY L.**-nél Budapesten és a forrás kezelőszéknél Munkácsen.

PETROLNERUDA

NERUDA FÉLE

Pipere Bor

KÉSZÍT: **NERUDA NÁNDOR**

BUDAPEST IV.

1 üveg ára 1 korona 50 fillér.

Nincs kopaszág. ::
Nincs hajhullás. :: ::
Nincs korpaképződés.

Ella haj- és szakképző szert pomád rövid használata után. Szigorúan megbízható hatása meglepő. Öreg és fiatal, urak és hölgyek hajuknak, szakképzők és szakképzőknek ápolására és növelésére csakis Ella pomádét használjanak. Ártalmatlanságát szavatolom. A korai meg- őrzéstől megóv; a hajnak gyönyörű fényt és teltséget ad. Számtalan elismerőirat min- den világrészről. Kiténtve: Pá- ris 1909 díszoklevéllel, arany- éremmel és díszkeresztel.

Kapható: **Mitzky Kamilla** unokánál, **Marchug a D.** Grebe- strasse 24. Budapesten: **Török J.**-nél Király- utca és Károly-körut A. drogériájában Rákóczi-ut 50. Székely- és csiki- utánál, vagy az ös- szeg elosztás beküldése ellenében; árak: 1 tégely 2 kor. és 3 kor. 50 fill., 3 tégely 5 kor. és 8 kor. 50 fill.

Vadászfégyverek

legjobb gyártmányok u. m.: **Nowotny I. Prága, Holland & Holland, Purdey Scot stb.**

Sport és utazási cikkek

rendkívül nagy választékban, a megszokott szolid árak mellett, :: legjobban beszerezhetők ::

HUZELLA M. cégnél Budapest, IV., Váci-utca 28. Legújabb árjegyzék ingyen és bérmentve.

Medve vagy majom! A legeredetibb új játékszer! Fejtetőre áll! Bukfenczet hány! Rendkívül tréfás!

Legújabb játéksze- rünk, majom vagy medve (20 cm. nagy) a legújabb szórakoz- ból, a legújabb játék- szerek, melyet el lehet képzelni. A kar- balra való tolasa által egy az állatka belse- jében levő óramű hu- zatik fel, amely, az állatát földre ültetve az a legkomikusabb mozdulatokat teszi, olyannyira, hogy a gyermeknek hangoz- kaczagásban törnek ki és a felnőtteket is nagyon mulattatja. Majom vagy medve tolasás szerint csak K 3.50. 2 darab csak K 6.50.

Eladás utánvétellel az újdonsági árnak megfelelően.

HEINRICH KERTÉSZ, Wien, I., Wollzeile 34-U.

BLUZOK PRINCESS RUHÁK

— costum és pongyolák —

FALUDI LÁSZLÓ Bpest, VI., Andrassy-ut 48. Divatlap ingyen!!

EGYEDÜL LEGJOBB A KÁLMÁN FÉLE SZAB.

BIBORPAPRIKA

MINDEN FÜSZER ÉS GSEMEGE ÜZLETBEN KAPHATÓ!! CSAK EREDETI GOMAGOLÁST TESSÉK ELFOGADNI! KÉSZÍT: **KÁLMÁN JÓZSEF** SZEGED DUGONICS-TÉR 16

Fogorvosi- és fogtechnikai műterem Budapest, IV., Károly-körut 26., 1. emelet

FOGAK és teljes fog- sorok szá- padlás nélkül.

Aranyfogkoronák, aranyhidak és mindenemű kauruk fogazatok, melyeket a szájból kivenni nem kell. A gyökerek eltávolítása, fülösleges. Tartós porcelán- és arany-ti- mések. Foghúzás teljes érzéstelenítéssel, 10 évi jótállással. Véd- kék 1 nap alatt kielégítettnek megvárhatják. — Mérsékelt árak.

Dr. EDELMANN JÓZSEF és MÁRFAI néhai dr. Neufeld D. fogorvos volt techn. assistense. (Lélt.)

A jelenkor legkiválóbb bőrfinomító találmánya a növényekből készült **KRISTALIN**

kristályosított masszsa, a bőr felületén nem oxidálja és nem sá- rósítja, mint a színes ken- csók. Ellenben fehéríti, ápolja és bőrszínűmivá változtatja. Kapható min- den drogériában. Próbátégy 50 f. a. üvegdo- hozzában. 1. póder 1 K. Főrakt. Bp. Baross-utca 91.

„Iró angyal“ **gramofon** gépek és lemezek.

SCHMID NÖVÉREK-nél Budapest, IV., Kigyló-tér 1. sz. (Királyi bérpalota.)

Választékújdonságok, kedvenc lemezekre felvételek. Ár- és lemezeljegyzék ingyen és bérmentve.

12.- korona

a legújabb divatu saját készítményű (nem gyári) sevro gombos és tűzős **uri és női cipő**

MEZEI JENŐ-nél Budapest, IV., Kecskeméti-u. 13.

NAGYENYED re
Alsófehér m.

GYÜMÖLCSPECSEMÉTEK
Bátányfák, diaszorjók, tölvelelők, kerti-szőnyevyek, boggyósalmoslevek stb. stb.

SZŐLŐOLTVÁNYOK,
(I. s. ma. k.) európai és amerikai szőlőgyökéres vesszők (Oktató díszdíszjegyzék kívánatos ingyen.)

FISCHER és Tarsai
faiskolák és szőlőültvénytelepek

ÚJDONSÁG !!
PAPEK-féle
törv. védett
pénztárca

arús zergebőrből. Előáyai: egy drb bőrből készítve, minden pénz-
uem külön van. lapos és nem merev. — Urak részére 11 cm. hosz-
szú, 7½ cm. széles 3 korona, hölgyek részére 11 cm. hosszú, 6½ cm.
széles 3 K. Vidékre 2 darab megrendelésnél portómentes küldés.

PAPEK JÓZSEF bőrröndös és finom bőráru készítő
Budapest, VIII., Rákóczi-út 15/B. — Árjegyzék bérn.

HÖLGYERNEK

Szeplők és májfoltok ellen

használatján eredeti Kárpáti-féle

BENZOETEJ-CREMET

mert ez az egyedül ideális és a természet, csodálatosan eltünteti, szeplőt és minden bőrtisztítási

hasznágot.

Ára utasítással 1 korona, 6 dobos rendeléssel bérmentve küldi az egyedül készítő: **Kárpáti János gyógyszer-tára Arad/I. Péstben ka-ható Főrek J.-nel király-u. 12.** Török S. operagyógy. Andrássy-ut. 8. Egger gyógyszer-tára Váci-kút ut. Neruda Nándor J. dr. J. a Kossuth Lajnos : : : utca. : : Utasítást díjtalán küld a készítő. : : :

BŐRSZÉKIPAR
Kendi Antal Bpest, IV. Károly-u. 2.

Angol bőrbutor készítése, festése és
renoválása saját műhelyemben.

**Ébédlő-
székek,
iroda-fote-
lok valódi
bőrrel.**

**Ülésbutor áll-
ványok kár-
pítózása.**

**Székátala-
kítások.**

[illegible]

RÓZSATEJ
kitűnő teint-ápoló szer 2 K
istalos őrdeség kölcsönöz a bőrének.
halzsamszappan hozzá 60 L

OSAN kitűnő fogápoló száj-
viz K 176, fogpor 88 L

TANNINGENE legjobb
hajfestő szer 5 K

Hetekig megmarad és nem engedi festéket.
Sötétszökre, barnára és feketeire

ANTON J. CERNY, Wien, levdézim
XVIII. Carl Ludwigstr. 6. Lerakni I. Maximilianstr. 9.
Raktár: Gyógyszerárakban, parfümeriákban stb.

A vintage advertisement for 'Földes Margit Crème'. The text is in Hungarian. At the top, it says 'FÖLDES MARGIT CRÈME' in a stylized font. Below that, it says 'LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ SZER' (Best skin cream). The illustration shows a woman with dark hair, looking into a hand mirror she is holding up with her right hand. The background is a textured, light-colored surface. There are small decorative elements, like a key-like symbol, near the text.

Páratlan és csodás hatású arczszépítő és
finomító a Földes-féle

Margit-crème

főúri körökben használt készítmény. Zsíraltan, ártalmatlan, rugtön szépit. Az egész világon kap-
ható 1 és 2 koronás téglékben. Margit-szappan
70 f., Margit-poudre 1 K 20 f., három színben kap-
ható. Tessék a záróvédjegyre ügyelni és csak
eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmat-
lanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállal
..... a Készítő
FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Telt kebel elérésére.

Szép kebel szerzeni, ma már nem képez titkot a hölgyvilág előtt, a mióta a **Pilules Orientales** (lelet habdacos) csodálatos hatása ismeretes. Ezek a pilulák valóban

azon tulaj-
donosaga
harmak, hogy a
tebél kifejlesztik, megcsalárdítják
és nyakajukra, úgy egy a nyak és
válosított áruget megcsalárdítják
szó által, hogy a kebelnek kecses
elcsiget kölcsönöznek a nélkül,
hogy a derekat kibéleljék.
A keleti pilulák főleg keleti áru-
teremtésből állnak, melyek az ar-
tírmal, arzenolt teljesen men-
telek. Hatást nem szabad hason-
lítani más külső vagy más hasz-
nálatú szolgáló szerrel össze-
tegyük. Egy több mint 20 évi
eredmény a **Pilules Orientales**
és hírnevét megértette az any-
nyit és úgy a nyaknak az egyedüli
szója a aru, hogy telt a szárad
előre tegyen szert. Könnyű és
isákról kezeli, tartós eredmény
nár 2 hévi használat után. Egy
vegyszerke használati utasítással
45 kor., utavéltel 6.75 kor. 76-
akir Budapestban Török János
T. Király-utca 12. Prágában
Wittke & Co. Wassergasse 19.

ÉS GÉPGYÁR R.-T.
DÁPESZTEN.

Késztü hengerelőgépek,
és nagynyomású szivattyúk,
és felszerelések. Kéregőztető
gépek, tüzelőgép-alkatrészek,
szivattyúk, turbinák és ál-
berendezések. Törlő-
szivattyúkat szállítunk.

Telepítési, Lővőház-utca.

ARCZ-MASSAGE FŐLŐSLEGES !

ORIZOL

.. vagy Riaszvaj törv. védve. ..

Az éretlen rizs **TEJNEMŰ** nedvéből készített csodás és ..
gyorshatású arcz-szépítő. ..

Teljesen kislímítja a ránczo-
kat! Egy adag ára 3 K 50 f.
Egy drb szappan ára 1 K 50 f.

Főraktár Magyarország részére :
Bpest: Török gyógytár Király-u.
Kolozsvárt: Dr. Biró gyógytára.

Ridikül
a legnagyobb vá-
lasztékban kapható
Papek József
Budapest, VIII., Rakóczi-út 15.

Arégyezék ingyen és bérmentve.

FOHN ÁBRAHÁM
Budapest, VII., Király-utca 9. sz.

Megrendelészerűen készült
CZIPŐK
női- és gyermek-
nagy rakta. Vidéki rendelések pontosan eszközöltetnek.

Meg nem felelt kiserékek.
Amerikai czipők. • Olcsó ár. • Halina csizmák.

Rekord-hanglemezek
még nem létezett árban. Kittiáné 30, 25 cm.,
2 oldalú, csak 3-20 K darajlia, 12 darab
egysírti vételénél csak 3 korona. **Fonograf-
hengerek** 120 K. Gramofonok és fonog-
rák gyári árából 30 % engedmény. Árjegy-
zők ingyen és bérmentve, csak utánra mellelt.
Javítások olcsón eszközölhetnek. **SCHMUT-
ZER TESTVÉREK** gramofon és han-
glemez nagyraktár. **Budapest, VIII. ker.**
:: **József-körút 26. szám.** ::

+ Sorányság. +

Szeged től alakot, gyönyörű kelt
ket 6-8 hét alatt értheti el
törv. védett **„Büsteria”** nevű
anyai éremmel (Páris 1904,
Hamburg 1904, Berlin 1905) ki-
tűntetett orientális erőpró-
pandátálát által, 30 fonthy h-
szá biztosítja. Ártériummal. Fe-
lélen realis, nem szédülő.
Sok elsőméről. Doboz has-
nálati utasissal 2 márk.
Postautóvalányon v. utavé-
tel (portó külön) **Erzsiense-
Institut Dr. Franz Steins-
& Co Berlin 57, Königsgrün-
dstr. 10, Budapesten kapható**
Török Jozsefnél, Király-u. 12.

HOMOK — ARANY

A legjobb és legolcsóbb építőanyag a
homokból cementtel vagy másszal készült
falazótégla, tetőcserep, járda és padlólap stb.
Dr. Gaspary rendsz. szerint előállítva. **Dr. Gaspary**
kőzi vagy erőhajtásra berendezett
gépein vagy formánál a legkülönbözőbb
alakban. A 228. számú ismeretelői brosjára
ingyen. Levelezés és nyomtatványok magyar
nyelven. **Leipzig Cementindustrie. Dr.**
Gaspary & Co. Markranstädt, Leipzig
mellett (Németország).

41. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ FŐMUNKATÁRS
HOITSY PÁL. MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, OKTÓBER 10.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5, Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.	Egyes szám ára 40 fillér.	Előfizetési feltételek:	Egész évre --- 16 korona. Félévre --- 8 korona. Negyedévre --- 4 korona. 15 db.	A „Világkrónika”-val negyedévenként 80 fillérrel	Külföldi előfizetésekhöz a postallag meg- határozott viteldij is csatolandó.
---	------------------------------	----------------------------	--	---	---

TORNAI GYULA JAPÁN ÉS INDIAI
KÉPKIÁLLÍTÁSA

NÉGY ÉVI utazásának, tanulmányának gazdag eredményét állította ki jeles orientalista festőnk, Tornai Gyula a Műcsarnok termeiben. Szakítván eddigi képtárgyaival az arabs és beduin népelettel, új világba vágyott, Buddha országába, az álmok és mesék világába. Abba a kiaknázhatatlan új világba, melynek minden kince tündérország varázseréjével tűnik elő az európai szemnek, melynek minden története egy igaz napkeleti mese. Régóta hajtották vágyai a hinduk országába, de még inkább a Mikáidó birodalmába. Janánba

1905 nyarán kelt útra Indiába, a hol általános benyomások megszerzése végett mintegy három hónapot töltött, de a kitörő japán-orosz háború belezólt számításaiiba és gyors elutazásra készítette a már Indiában letelepedni vágyó művészt. Már dörögtek az ágyúk Korea partjain midőn partra szállott Yokohamában. Nagy szerencséjére egy hatalmas pártfogóra akadt gróf Okuma egykori japán miniszterelnök személyében, a kinek arcképe első Japánban festett műve volt. Ez a nagybefolyású főúr, a modern Japán nagy reformátora azután olyan ajánló levéllel indította útnak az ambiziózus művészt, hogy megnyitlakt előtte az európaiak számára különben zárt ajtók is. Belemerül a Buddhizmus és Sintoizmus esodás világába, sorra járva Narra, Kioto, Niko és Nagaya szent helyeit. Hetek teltek el, a mig a nagyhatású meglepetések közepette kialakult előtte a maga nagyszerűségében, az új világ.

Egymás után veti vásznaira a shinto templomok misztikus hangulatait, jeleneteit. A gésák európaiak előtt téves hitben élő világot. A japánok túlvilági bájában gazdag életet. Tizenhat hónap alatt bejárja az egész sziget-országot, honnan megrendeléseit visszaszólítja. Indiába, a hol ugyanannyi idő alatt készül el tanulmányaival, melyekből ez alkalommal mintegy hatvan kész nagyobb szabású műve és kilenczven tanulmánya és vázlatja indul útnak európai körútra, bejárván London, Páris, Hamburg, Dresda, Lipese szalonjait.

Ebből a művészi és néprajzi szempontból rendkívüli gazdag kiállításból mutatjuk be néhány művét.

dag Shiba parkban áll egy nagyszerű templom, melynek udvarán, néha bucsujárás napján ezrekre menő népi és istentisztelet számba menő levegőzőtáncot, melyet felszentelt japán papnők, rendszeren előkelő családok sarjai lehetnek mesébe illő viseletükben. Ez a művészi egyik színpont legzavargabb műve.

A black and white photograph showing a person in a kimono kneeling on a dark floor. Several broken bird wings are scattered around them. A trash can is visible in the background. The name 'FRANKLIN' is visible in the bottom left corner of the photo.

«*Templomba menő japán hercegnő*» című műven a mostani mikadó nővérét örökített meg a művész, a mint belép a tokioi nagybuddha-templomba. Kíséretében lévő előkelő udvarhölgyei térdre borulva, az előcsarnokba várják meg úrnőjüket. Érdekes, hogy alig néhány évvel ezelőtt még az európaiak

Franklin-Társulat nyomdája. Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.

TORNAI GYULA KIÁLLÍTÁSA A MŰCSARNOKBAN.